

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Запорізький національний університет
Освітня програма	3389 Туризм
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	242 Туризм

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Запорізький національний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	3389
Назва ОП	Туризм
Галузь знань	24 Сфера обслуговування
Спеціальність	242 Туризм
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Матвійчук Людмила Юріївна, Пелехович Володимир Вікторович, Антоненко Ірина Ярославівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	01.04.2021 р. – 03.04.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <https://office.naqa.gov.ua/v1/form-se/3572/view>

Програма візиту експертної групи <blob:https://office.naqa.gov.ua/6fd9e055-d897-40ea-bb9a-705507b44d8a>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

☐ Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

В ЗНУ ОП «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» акредитується вперше. Мета ОП «Туризм» 2020 р. відповідає стратегічній меті ЗНУ, що наведена у «Стратегії розвитку ЗНУ на 2018-2022 роки» та Статуту. У ЗВО проводиться on-line опитування здобувачів вищої освіти, роботодавців. На високому рівні функціонує студентська рада ЗВО, як на факультеті, так й університеті, представники якої залучені до Вченої ради, беруть участь у перегляді ОП, зокрема у формуванні та реалізації вибору дисциплін здобувачами для формування індивідуальної освітньої траєкторії. Цілі ОП «Туризм» та ПРН визначаються з урахуванням тенденцій розвитку ринку праці, галузевого та регіонального контексту, зокрема Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 р. Обсяг ОП та окремих ОК відповідає вимогам чинного законодавства щодо навчального навантаження здобувачів вищої освіти та відповідного Стандарту вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та сприяють досягненню цілей ОП. ОП «Туризм» та НП включають практичну підготовку здобувачів. В той же час виявлено, що структурно-логічна схема в ОП «Туризм» 2020 р. є некоректною, втрачені структурно-логічні зв'язки між ОК, що потребує термінового виправлення. ОП «Туризм» передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills). Структура ОП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії. Навчання і викладання на ОП «Туризм» забезпечує досягнення цілей та ПРН ОП. Правила прийому на навчання за ОП є чіткими та зрозумілими. Організація освітнього процесу реалізується згідно чинних нормативно-правових документів та положень ЗНУ. Людські, фінансові, матеріально-технічні ресурси, навчально-методичне забезпечення є достатніми для реалізації цілей та результатів навчання. В той же час академічна та професійна кваліфікація деяких викладачів частково відповідає цілям та програмним результатам навчання за ОП. Організаційні аспекти освітнього процесу регламентуються розгорнутою системою внутрішніх положень ЗНУ. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів ОП є чіткими та зрозумілими, заздалегідь доносяться до відома здобувачів. Відсутні випадки конфліктів інтересів. Зміни, що відбулися в ОП для 2019 року набору: програму було приведено у відповідність до стандарту, що покращило якість ОП а також створення ряду Положень, дали можливість взаємоузгодити дії підрозділів у межах всіх процесів: від проектування до реалізації ОП. Відбувається обговорення ОП на усіх рівнях стейкхолдерів: НПП, здобувачі та випускники, роботодавці. Підготовка здобувачів за ОП «Туризм» відбувається на достатньо високому теоретичному та практичному рівнях.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Мета ОП «Туризм» 2020 р. відповідає стратегічній меті ЗНУ, що наведена у «Стратегії розвитку ЗНУ на 2018-2022 роки» та Статуту. У ЗВО проводиться on-line опитування здобувачів вищої освіти, роботодавців. На високому рівні функціонує студрада ЗВО, представники якої залучені до Вчених рад університету, факультету, беруть участь у перегляді ОП, зокрема у формуванні та реалізації вибору дисциплін здобувачами для формування індивідуальної освітньої траєкторії. Цілі ОП «Туризм» та ПРН визначаються з урахуванням тенденцій розвитку ринку праці, галузевого та регіонального контексту. Обсяг ОП та окремих ОК відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження здобувачів та відповідного Стандарту вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» та сприяють досягненню цілей ОП. ОП «Туризм» та НП включають практичну підготовку здобувачів. ОП «Туризм» передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills). Обсяг ОП «Туризм» у кредитах ЄКТС співпадає з фактичним навантаженням здобувачів та відповідає нормативним вимогам, що свідчить про відповідне досягнення цілей та програмних результатів навчання в ЗВО. Навчання і викладання за ОП «Туризм» регламентовано рядом прийнятих та затверджених документами ЗВО. Відмічено високий рівень відкритості НПП, партнерство між здобувачами та викладачами кафедри під час здійснення НДР. Результати наукових досліджень здобувачів втілюють під час проходження практик в діяльність туристичних підприємств Запоріжжя. Оновлення змісту ОК лежить в площині відповідальності гаранта ОП та НПП, які задіяні в реалізації ОП, має системний та циклічний характер. Добре налагоджена робота деканату та кафедри, що обумовлює надання оперативної інформації здобувачам вищої освіти для вирішення нагальних питань освітнього процесу; можливість обрання здобувачами вивчення іноземних мов. Позитивною практикою є організоване міжнародне стажування професорсько-викладацького складу. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів ОП «Туризм» є чіткими та зрозумілими, заздалегідь доносяться до відома здобувачів. Відсутні випадки конфліктів інтересів. Всі необхідні документи висвітлені на сайті. Роботодавці беруть активну участь в оновленні ОП, навчального плану та проведенні лекційних та практичних занять, надають бази практики для здобувачів та можливість проходження практичного стажування для НПП на своїх підприємствах. Діє система рейтингового оцінювання діяльності викладачів та відповідна система мотивації. Поінформованість НПП щодо можливостей професійного розвитку є досить високою. Матеріально-технічна база ЗВО: бібліотека, спорткомплекс, коворкінг-зона відповідають сучасним потребам здобувачів, розвивається інклюзивний простір. На увагу заслуговують зміни, що відбулися в ОП для 2019 року набору: програму було приведено у відповідність до стандарту, що покращило якість ОП, а також створення ряду Положень, що дало можливість взаємоузгодити дії підрозділів у межах всіх процесів: від проектування до реалізації ОП.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Слабкі сторони: Структурно-логічна схема в ОП «Туризм» 2020 р. є некоректною, в деяких випадках порушені структурно-логічні зв'язки між ОК. Академічна та професійна кваліфікація викладачів частково відповідає цілям та програмним результатам навчання, а саме в частини викладачів відсутні наукові публікації, які стосуються обов'язкових ОК, що ними викладаються на ОП «Туризм». Недостатність участі здобувачів ВО в міжнародних

програмах та стажуваннях. Активізувати наповненість елементів в системі управління навчанням moodle. Факти проведення експертизи ОК роботодавцями недостатні. Матеріально-технічне забезпечення комп'ютерних класів на ОП «Туризм» є морально застарілим та потребує модернізації. Рекомендації: Вивчати вітчизняний та зарубіжний досвід освітніх послуг, приділяючи увагу виокремленню певних ОК, що відповідають сучасним вимогам. Окреслити спрямування виробничих практик. На ОП збільшити ОК туристичного спрямування, додати курсову роботу. Посилити унікальність ОП внесенням в основні дисципліни ОК «Спортивний туризм». Надавати можливість роботодавцям здійснювати експертизу якості програм ОК та оприлюднювати результати експертизи на сайті ЗВО. Сформувати нову науково-дослідну тему, із залученням здобувачів. Посилити поєднання публікаційної активності здобувачів та їх навчання. Перевіряти наявність плагіату самостійно з використанням програм, які знаходяться у відкритому доступі. Звернути більше уваги на пропагування та створення умов для реалізації академічної доброчесності в межах ОП. Підвищити рівень відповідності НПП критеріям «академічної кваліфікації» та «професійної кваліфікації» за ОП «Туризм». Зокрема, рівень публікаційної активності статей у фахових виданнях, активізувати підготовку посібників та підручників за ОК ОП. Розробити графік підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу за ОК, що ними забезпечуються. Посилити роботу щодо участі в конференціях з проблем та перспектив розвитку туристичного бізнесу. Використовувати науковий та виробничий потенціал роботодавців до спільного виконання НДР за держзамовленням та на госпдоговірній основі. Оприлюднювати на сайті ЗВО результати моніторингу якості освітнього процесу на ОП «Туризм». Розглянути можливості розширення списку фахового програмного забезпечення, що використовується під час занять. Розвиток інклюзивного простору в ЗВО шляхом створення навігаційних маркерів та позначок для незрячих людей, а також завдяки закупівлі роботизованих підйомників для будівель, які неможливо обладнати пандусом. Розробити «Положення про опитування НПП, співробітників, здобувачів, випускників та роботодавців щодо якості освіти в ЗНУ», залучати студентське самоврядування, здобувачів до формування питань соціологічного опитування участі здобувачів у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП. Структура та наповнення сайту потребує постійного вдосконалення/доопрацювання. Висвітлення університетської політики з питань запобігання корупції та вирішення конфліктів на сторінці сайту ЗВО.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Експертною групою встановлено, що мета ОП «Туризм» 2020 р. відповідає стратегічній меті ЗНУ, що наведена у «Стратегії розвитку ЗНУ на 2018-2022 роки» https://www.znu.edu.ua/docs/2020/_rozvitku_znu_onovlenai.pdf, зокрема стратегічна мета університету полягає в тому, щоб до 2022 року розвинути та закріпити провідні позиції, спрямовані на підготовку висококваліфікованих фахівців та Статуту https://www.znu.edu.ua/docs/2019/statut_znu.pdf, а саме сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для освіти протягом життя. Також, мета ОП відповідає місії ЗНУ - формуванні європейського простору освіти, науки і культури європейського рівня, здатного активно впливати на громадську думку, забезпечувати соціальне прогнозування у різних сферах на основі фундаментальних і прикладних наукових досліджень. Мета ОП «Туризм» 2020 р., що спрямована на здобуття здобувачами в умовах динамічного інноваційного середовища поглиблених теоретичних і практичних знань, умінь, а також формування загальних та фахових компетентностей, достатніх для успішного вирішення професійних завдань й розв'язання проблем, цілком відповідає місії, стратегії та статуту ЗНУ, зокрема у підготовці висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців http://sites.znu.edu.ua/public_discussions/2021/03/tur_2020_pro__kt.pdf. У ОП робиться акцент на здобутті навичок та знань у туристичній галузі, що передбачає успішне здійснення професійної діяльності здобувачів вищої освіти у сфері рекреації і туризму, а також забезпечення їх конкурентоспроможності на професійному ринку.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

ОП «Туризм» враховує позиції та інтереси різних категорій стейкхолдерів. Зокрема при формуванні ОП до формулювання цілей та визначення ПРН враховано пропозиції різних груп стейкхолдерів. Отже, пропозиції здобувачів - голова студради Шарова Д. внесла пропозиції вилучити ОК «Основи менеджменту», а додати додатковий курс іноземної мови, здобувач Яковченко А. внесла пропозицію замінити ОК «Соціокультурні

особливості і стандарти рекреації країн Сходу» на дисципліну, яка буде формувати знання з організації туристичної діяльності загалом, а також вилучити з переліку ОК «Гігієну і санітарію в галузі», а «Країнознавство» і «Географію туризму» додати до обов'язкових компонентів. Роботодавці беруть участь у засіданнях кафедри, де обговорюють ОП, зокрема директор турагенції «TPG Agency» Ніколаєва Т.В. запропонувала вилучити з переліку ОК «Основи екології», «Психологію», «Економічну теорію» і додати ОК, який буде формувати комунікаційну компетентність у фахівців з туризму. Директор турагенції «Лагуна Тур» П'ятибрат О.Л. запропонувала вилучити курсову роботу з вибіркових дисциплін і додати курсову роботу з дисципліни «Фінанси підприємств туристичної галузі» і внесла пропозицію замінити дисципліну «Діяльність туристичної самодіяльної організації» на дисципліну «Аналіз діяльності підприємств туризму». За участі академічної спільноти здійснюється обговорення переліку і змісту ОК, наприклад доцент Конюх О.Є. запропонувала внести до переліку обов'язкових ОК дисципліну «Етнотрадиції народів світу», зав. кафедри Маковецька Н.В. – вилучити з переліку обов'язкових ОК «Організацію рекреаційних послуг», «Організацію туризму», курсову роботу з «Програмного туризму». Також внесла пропозицію перенести «Другу іноземну мову» до вибіркових дисциплін. Викладач Криволапов Е.А. – замінити дисципліну «Програмний туризм» на дисципліну «Організація транспортних послуг». Результати обговорень ОП з групами стейкхолдерів відображено у протоколах засідання кафедри (№8 від 06.03.2018 р., №4-А від 13.11.2018 р., №9 від 07.04.2020 р.). У грудні 2020 р. проведено опитування здобувачів, 39,3% з них засвідчили, що їхні побажання при перегляді змісту ОП враховуються <https://bit.ly/38LFddM> та серед роботодавців <https://cutt.ly/RzMJS4C>, усі опитані роботодавці вказали, що залучалися до розробки проекту ОП. Створено Асоціацію роботодавців (рішення Вченої ради факультету, протокол № 10 від 09.06.2020 р.) і проект ОП винесено на громадське обговорення <https://bit.ly/3bRAaKC>. В той же час ЕГ відмічає, що посилення є, куди вносити свої пропозиції, але, результат обговорення відсутній. На зустрічах ЕГ із групами стейкхолдерів підтверджено, що процес обговорення ОП відбувається не формально, а є реальним. На високому рівні функціонує студентська рада, як на факультеті (Яковченко А.), так і ЗВО (Гуков Є.), представники якої залучені до Вченої ради, беруть участь у перегляді ОП, зокрема у формуванні та реалізації вибору дисциплін здобувачами для формування індивідуальної освітньої траєкторії.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі ОП «Туризм» та ПРН визначаються з урахуванням тенденцій розвитку ринку праці, а саме, оцінюючи тенденції розвитку туризму та рекреації Запорізької області у 2014–2018 рр. відбулася інтенсифікація розвитку даної сфери, зокрема на приазовських територіях, що зумовлено анексією АР Крим, та переорієнтацією споживача послуг на Азовське узбережжя. Останнім часом область щороку відвідує 15–16 тис. осіб. Для задоволення потреб в оздоровленні та відпочинку мешканців і гостей в області знаходиться 437 баз відпочинку, 56 закладів готельного типу, 8 оздоровчих центрів та комплексів, 24 санаторних закладів, 6 пансіонатів, 3 туристичних притулків, 28 дитячих таборів, що свідчить про наявність вакансій та затребуваність випускників ОП. Цілі ОП та ПРН формуються з урахуванням регіонального контексту. Оцінюючи галузевий та регіональний контекст було враховано «Стратегію регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 р.» <http://surl.li/nebm>, що передбачає нарощення ТРП, та план заходів з її реалізації. При формулюванні цілей ОП та ПРН проведено аналіз аналогічних ОП вітчизняних ЗВО: НУ «Запорізька політехніка», Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького, Бердянський державний педагогічний університет (регіональний аспект підготовки фахівців сфери туризму, зокрема в таких компетентностях - СК 16. Розуміти сутність, складові елементи, ознаки та характеристики туристичної дестинації; СК 17. Здатність визначати перспективні напрямки розвитку та конкурентні переваги підприємств ГКТС; ПРН18. Застосовувати інструменти менеджменту в управлінні розвитком підприємств ГКТС; ПРН19. Виявляти вміння враховувати специфіку та рекреаційно-туристичний потенціал територій при формуванні та управлінні туристичними дестинаціями), Маріупольський державний університет (взято досвід регіонального та міжнародного аспектів підготовки фахівців сфери туризму в таких компетентностях: К17. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій; К19. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму; ПР05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території; К28. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн та ін. При формуванні ОП «Туризм» взято до уваги аналогічні ОП іноземних ЗВО: Міжнародний інститут навчання готельної справи і туризму (Швейцарія) - елементи дуальної освіти, Академія туризму в Анталії (Туреччина) – академічна мобільність, Університет ім. Яна Длугоша, Поморська академія в Слупську і Університет економіки в Бидгоші (Польща) - академічна мобільність, участь в обмінних програмах Erasmus +. ЕГ вважає, що потрібно брати досвід вітчизняних та іноземних ЗВО не тільки для визначення компетентностей та практичної підготовки здобувачів, але й теоретичної, приділяючи виокремленню певних ОК згідно сучасних вимог.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

На момент затвердження ОП «Туризм» 2017 р. Стандарту вищої освіти не було. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» було затверджено наказом МОН України від 04.10.2018 №1068. Проаналізувавши ОП та НП, експертна група дійшла висновку, що ОП відповідає вимогам та

результати навчання, заявлені в ОП, повністю відповідають результатам навчання, що заявлені в Проекті стандарту та наявному Стандарту вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Наприклад, знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів; розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт; організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки; застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів; застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг; аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території, а також атестаційного екзамєну та кваліфікаційної роботи. Таким чином, експертна група констатує, що в звітї самоаналізу визначено, що програмні результати навчання за ОП відповідають сьомому рівню Національної рамки кваліфікації, а саме забезпечують знання, уміння, комунікації особи розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризується комплексністю та невизначеністю умов, що й складає інтегральну компетентність ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Мета ОП «Туризм» 2020 р. відповідає стратегічній меті ЗНУ, що наведена у «Стратегії розвитку ЗНУ на 2018-2022 роки» та Статуту. У ЗВО проводиться on-line опитування здобувачів вищої освіти, роботодавців. На високому рівні функціонує студентська рада ЗВО, як на факультеті, так й університеті, представники якої залучені до Вченої ради, беруть участь у перегляді ОП, зокрема у формуванні та реалізації вибору дисциплін здобувачами для формування індивідуальної освітньої траєкторії. Цілі ОП «Туризм» та ПРН визначаються з урахуванням тенденцій розвитку ринку праці, галузевого та регіонального контексту, зокрема Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 р.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Рекомендація: Ретельно вивчати вітчизняний та зарубіжний досвід освітянських послуг, а саме не тільки для визначення компетентностей та облаштування практичної підготовки здобувачів, але й теоретичної, приділяючи увагу виокремленню певних ОК, що відповідають сучасним вимогам Процес обговорення проекту ОП, що винесений на громадське обговорення, вдосконалювати шляхом відкриття вкладки «обговорення», де б видно було, що ОП реально обговорюється стейкхолдерами та вносяться їхні пропозиції.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Загалом ОП «Туризм» має відповідність за критерієм 1. В ОП чітко сформульовані цілі, які відповідають місії, стратегії та статуту ЗНУ. Цілі ОП визначаються з урахуванням ринку праці, досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних ОП. ОП «Туризм» 2020 р. відповідає вимогам та результатам навчання, що заявлені в наявному Стандарті вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Виділені вище сильні сторони та сформульовані рекомендації при аналізі діяльності ЗВО дозволили зробити висновок про відповідність ОП за критерієм 1 Рівня В.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

У 2017 р було розроблено ОП «Туризм» та затверджено рішенням вченої ради Запорізького національного університету. ОП стала основою для подальшого вдосконалення ОП, упроваджених в освітній процес протягом 2018–2020 рр., на даний час має таку структуру: обсяг ОП у кредитах ЄКТС - 240, з них 60 кредитів (25 %) припадає на вивчення вибірових компонент https://www.znu.edu.ua/opp2020/bak/fv/opp_tur_bak.pdf ОП та НП

<https://cutt.ly/xxNobHS> включає обов'язкові компоненти: цикл загальної підготовки і цикл професійної підготовки та вибіркові компоненти. На практику в ОП 2020 р. відводиться 28 кредитів ЄКТС: ППС19 Навчальна ознайомча практика - 4 кредити ЄКТС у 2 семестрі, терміном 3 тижні; ППС20 Виробнича практика - 9 кредитів ЄКТС у 4 семестрі, терміном 6 тижнів; ППС21 Виробнича практика - 6 кредитів ЄКТС у 5 семестрі, терміном 4 тижні та; ППС22 Виробнича практика - 9 кредитів ЄКТС у 6 семестрі, терміном 6 тижнів, ППОП8 Виробнича практика - 6 кредитів ЄКТС у 7 семестрі, терміном 4 тижні. Форма атестації здобувачів вищої освіти у ОП «Туризм» 2020 р. проводиться у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи (6 кредитів ЄКТС) та атестаційного екзамену (2 кредити ЄКТС). Відповідно, обсяг ОП та окремих освітніх компонентів відповідає вимогам чинного законодавства щодо навчального навантаження здобувачів вищої освіти та відповідного Стандарту вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом МОН від 04.10.2018 р. № 1068.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

У ЗВО діє «Положення про розроблення та оформлення освітньої програми ЗНУ» від 26.01.2020 р. <https://cutt.ly/yzMGfz2>, де прописано 2.3. Порядок розроблення та затвердження освітніх програм, 2.4. Оновлення освітніх програм, 3. Оформлення освітньої програми, 3.5. Перелік компонент освітньої програми та їх логічна послідовність та ін. ОП «Туризм» 2020 р. містить 3 цикли обов'язкових дисциплін: цикл загальної підготовки, що містить 9 освітніх компонент, цикл професійної підготовки спеціальності (24 ОК, в т.ч. 4-ри практики, кваліфікаційна робота та атестаційний екзамен); цикл професійної підготовки ОП (8 ОК в т.ч. одна практика) До практичної підготовки належить 1 – навчальна та 4-ри виробничих практики загальним обсягом 28 кредитів ЄКТС у 2, 4, 5, 6, 7 семестрах. На питання, чим відрізняються чотири виробничих практики, і де переддипломна практика у 8 семестрі, експертна група відповіді не отримала На ОП «Туризм» забагато дисциплін економічного спрямування ППС5, ППС6+курсва робота, ППС9, ППС16, і немає таких ОК як «Основи туризмознавства», «Туроперейтинг»+курсва робота. На питання, чому немає курсової роботи «Технології туристичної діяльності» і, яким чином здійснюється підготовка здобувачів до написання кваліфікаційної роботи, експертна група відповіді не отримала. Також, в НП для дисциплін «Організація готельного господарства», «Організація ресторанного господарства», «Інформаційні системи і технології в туристичній діяльності» є практичні, але немає лабораторних робіт, в зв'язку з цим здобувач втрачає практичні навички. Експертна група відзначає, що структурно-логічна схема в ОП «Туризм» 2020 р. є некоректною, втрачені структурно-логічні зв'язки між ОК, а саме: ОК «Маркетинг в туризмі» (4 семестр), ОК «Реклама в туризмі» (7 семестр), яка може викладатися в межах попередньої ОК, ОК «Менеджмент туризму» (7 семестр), ОК «Організація готельного господарства» і «Організація ресторанного господарства» (6 семестр), «Організація транспортних послуг» і «Організація анімаційних послуг» (8 семестр) – хоча повинні викладатися в 5 або 6 семестрі. На жаль, в списку основних дисциплін немає ОК «Спортивний туризм», що додало б ОП унікальності, оскільки ОП «Туризм» здійснюється на факультеті фізичного виховання, здоров'я та туризму ЗНУ. Відповідно розробникам ОП варто звернути увагу на необхідність більш ретельного виписування даних позицій ОК та вибудовування структурно-логічних зв'язків між ними.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОП «Туризм» відповідає предметній області спеціальності 242 Туризм першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Зокрема, у фокусі ОП зазначено, що загальна освіта в сфері туристичної галузі зорієнтована на формування та розвиток професійних компетентностей, наявність яких забезпечує майбутнім фахівцям ефективну діяльність у сфері рекреації та туризму, що відповідає цілі та об'єкту, зазначеним в Стандарті спеціальності 242 «Туризм» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом МОН від 04.10.2018 р. № 1068. Підготовка здобувачів вищої освіти ОП здійснюється з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності й забезпечується структурою навчального плану, складом навчальних дисциплін й обсягом годин, відведених на їх вивчення, змістом та спрямованістю лекційних, практичних і лабораторних занять, самостійною роботою, навчальною та виробничою практиками. Теоретична складова освітніх компонент ОП забезпечує набуття теоретичних знань з предметної області. Практична – сприяє формуванню вмінь і навичок застосування загально- та спеціальнонаукових методів (економічних, інформаційних), а також методів обслуговування (технологічно-виробничих, інтерактивних, сервісних). Об'єктами ОП є туризм як суспільний феномен, складна соціо-еколого-економічна система, яка охоплює географічні, соціокультурні, екологічні, економічні, організаційно-правові аспекти, процеси і явища, пов'язані з комфортним та безпечним подорожуванням; туризм як сфера професійної діяльності, яка передбачає формування, просування, реалізацію та організацію споживання туристичного продукту, послуг суб'єктів туристичної діяльності з організації комплексного туристичного обслуговування в індустрії туризму. Освітні компоненти, які входять до програми, у цілому відповідають спеціальності 242 «Туризм»: «Економіка підприємств туристичної галузі», «Технології туристської діяльності», «Підприємницьке право», «Менеджмент туризму» тощо. Під час інтерв'ювання здобувачі підтвердили експертній групі, що задоволені ОК, що є на програмі.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у

обсязі, передбаченому законодавством.

Структура ОП «Туризм» передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством. Можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії регулюють такі документи: «Порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін у ЗНУ» <http://bit.do/fN2A4> , «Положення про організацію освітнього процесу в ЗНУ» <http://bit.do/fN2AL> . Вибіркові навчальні дисципліни обираються здобувачем з урахуванням власних потреб та інтересів щодо майбутньої фахової діяльності. Для бакалаврського освітнього рівня вибіркові дисципліни передбачають 2 цикли: дисципліни вільного вибору в межах університету обсягом 30 кредитів, з яких 12 кредитів забезпечують формування відповідних компетентностей, зокрема: з української і зарубіжної культури (3 кредити); з медичної допомоги, безпеки життєдіяльності, цивільного захисту (3 кредити); з філософії, соціально-політичних наук (3 кредити) та інформаційно-комунікаційної компетентності (3 кредити) та дисципліни вільного вибору здобувача в межах спеціальності обсягом 30 кредитів. Вибір навчальних дисциплін здійснюється шляхом персонального голосування в системі електронного забезпечення навчання ЗНУ – Moodle ЗНУ <http://surl.li/necl> . У поточному навчальному році здійснюється вибір дисциплін для наступного навчального року: вибір дисциплін циклу загальної підготовки – з 1 грудня до 31 січня, вибір дисциплін циклу професійної підготовки – з 1 лютого до 31 березня. У визначений період кожен здобувач отримує засобами Moodle ЗНУ на персональну сторінку електронне повідомлення-запрошення про необхідність здійснити процедуру вибору дисциплін, повідомлення також дублюється на його електронну поштову скриньку. На персональній веб-сторінці здобувача «Курси за вибором» міститься вся необхідна інформація про дисципліни, запропоновані для вибору, терміни та процедуру його здійснення. Індивідуальна освітня траєкторія забезпечується також правом здобувача освіти самостійно обирати тематику індивідуальних завдань і курсових робіт, кваліфікаційної роботи; наукового керівника курсової та кваліфікаційної робіт; місце проходження всіх видів практики п. 3.8 «Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти ЗНУ» <http://surl.li/kkya> . Відповідно до «Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю» <http://surl.li/jfri> за необхідністю здобувач має право на індивідуальний графік відвідування занять та перенесення термінів складання сесій. За результатами опитувань здобувачів встановлено, що для більшості (83,5%) процедура формування індивідуальної освітньої траєкторії є зрозумілою <https://bit.ly/3owRoIt> Під час он-лайн зустрічей із здобувачами вони підтвердили, що здійснюють вибір навчальних дисциплін шляхом анкетування.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОП «Туризм» та НП передбачають практичну підготовку здобувачів відповідно до «Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти ЗНУ» <http://surl.li/kkya> , де зазначено в п. 1.4, що метою практики є оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, формами організації та знаряддями праці у сфері їх майбутньої професії, формування в них, на базі одержаних знань, професійних умінь, навичок та відповідальності для прийняття самостійних рішень у виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності, здатності до діяльності з високим рівнем автономності. Практична підготовка повинна забезпечити комплексне застосування загальних, інтегральних та спеціальних (фахових) компетентностей для розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності. Практична підготовка здобувачів ОП здійснюється в обсязі 28 кредитів ЄКТС (навчальна ознайомча практика - 4 кредити ЄКТС у 2 семестрі, виробнича практика - 9 кредитів ЄКТС у 4 семестрі, виробнича практика - 6 кредитів ЄКТС у 5 семестрі, виробнича практика - 9 кредитів ЄКТС у 6 семестрі, виробнича практика - 6 кредитів ЄКТС у 7 семестрі), що формує готовність працювати на регіональному (туристичні підприємства, підприємства розміщення та харчування туристів м. Запоріжжя, готельно-ресторанні комплекси/бази відпочинку державних курортів Бердянськ та Кирилівка) та міжнародному ринку праці. ЕГ перевірено наявності діючих угод між ЗНУ та базами практики, а саме: зарубіжні стажування за спеціальністю (Туреччина, Кіпр, Болгарія) згідно з договорами (№115 від 05.02.2021 р., №10-с від 16.02.2021 р., №120 від 03.03.2021 р., №16-с від 05.02.2021 р., №17-с від 15.03.2021 р., 18-с від 15.03.2021 р.). Програми практики та перелік баз практик оприлюднені на сайті кафедри (<https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/fizvosp/12530>). Зустріч зі стейкхолдерами - керівниками підприємств (Ніколаєва Т.В., директор компанії «TPG Agency», Шамія Джафар, управитель готелю «Khortitsa Palace», Івахненко Є., директор ГРК «GOOD ZONE Hotel» та ін.) показала, що вони зацікавлені в залученні здобувачів на практику на своїх підприємствах, в цілому задоволені рівнем їх підготовки. Під час зустрічей із здобувачами з'ясовано, що здобувачі ОП проходять практику у Туреччині, Кіпрі, Болгарії. Отримані під час практики компетентності (К07, К08, К09, К11, К12,), як відмічали здобувачі, будуть корисні у їх подальшій професійній діяльності.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

ОП «Туризм» передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям, за рахунок таких ОК: ЗП6 Права і свободи людини і громадянина в Україні, ЗП9 Основи комунікації в туристичній галузі, ППС8 Кроскультурна комунікація в туристичній галузі, ПП7 Маркетинг туризму, ППС15 Менеджмент туризму, ППОП7 Організація анімаційних послуг в туризмі тощо. Інші ОК в межах розділів, практична підготовка здобувачів вищої освіти також сприяють формуванню soft skills. В рамках ОПП 2020 р. здобувачі вищої освіти набувають К03- здатність діяти соціально відповідально та свідомо, К07 - здатність

працювати в міжнародному контексті, Ko8 - навички використання інформаційних та комунікаційних технологій, Ko9 - вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми, . K13 - здатність планувати та управляти часом, K14 - здатність працювати в команді та автономно. В межах ОП ведеться регулярна співпраця з роботодавцями та випускниками. На ОП проводяться майстер-класи, вебінари, воркшопи з представниками сфери гостинності (<http://surl.li/necp>). Концепція вивчення іноземних мов у ЗНУ (<http://surl.li/necr>) проголошує надання можливості усім здобувачам вивченню іноземні мови професійно-комунікативної спрямованості. Є можливості вивчення іноземних мов в Центрі інтенсивного вивчення іноземних мов ЗНУ (<http://surl.li/necs>) , Французькому лінгвістичному центрі (<http://surl.li/necu>), Центрі німецької мови (<http://surl.li/necv>), Школі Конфуція (<http://surl.li/necz>). Як показало опитування здобувачів, які з форм та методів навчання на ОП сприяють набуттю соціальних навичок, були отримані такі відповіді: практика, командна робота/робота в групах, дуальна освіта, інтерактивні, дискусії, ділові ігри, гуртки, розвиток комунікативності, креативності, практичні заняття. Присутні на он-лайн зустрічі з експертною групою здобувачі: Крюк Аліна вчиться у школі Конфуція, школі по вивченню болгарської мови, Осипчук Лілія - член гуртка.

7. Зміст освітньої програми урахуває вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

ОП «Туризм» сформована відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» та «Положення про організацію освітнього процесу в ЗНУ» <http://bit.do/fN2Bv> , де визначено, що тижневий обсяг бюджету аудиторного навчального часу студента бакалаврського рівня за денною формою навчання становить до 24 год. Співвідношення аудиторного навантаження та самостійної роботи студентів становить від 30% до 70%. Обсяг ОП «Туризм» 2020 р. і окремих ОК відображає фактичне навантаження здобувачів ОП і визначено у НП. Обсяг 1-го кредиту ЄКТС становить 30 годин, а навантаження 1-го навчального року - 60 кредитів ЄКТС. Тижневе навантаження для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр не перевищує 45 годин (1,5 кредити ЄКТС), з яких до 24 годин - аудиторне навантаження, решта - самостійна робота. Навчальні дні, тижні та їх тривалість визначаються графіком освітнього процесу, основні вимоги до якого наведено у п.5.2 «Положення про організацію освітнього процесу в ЗНУ». Результати опитування: 77,7% здобувачів на обраній ОП відмітили, що їм вистачає часу на самостійну роботу <https://bit.ly/3owRoIt> . ОПП та НП 2020 р. свідчать про достатній обсяг аудиторного навантаження на вивчення окремих ОК (обов'язкових і вибіркових). Загальний обсяг аудиторного навантаження у НП 2020 р. з терміном навчання 3 роки 10 місяців складає 7200 год. (240 кредитів ЄКТС), з них 1020 год. - практична підготовка та 180 год. - підготовка кваліфікаційної роботи. Основні ОК ОП «Туризм» складають 180 кредитів ЄКТС, і становлять 75,0%, варіативні ОК складають 60 кредитів ЄКТС, і становлять 25,0%. Опитуванням здобувачів експертною групою встановлено, що обсяг ОП «Туризм» у кредитах ЄКТС співпадає з фактичним навантаженням здобувачів та відповідає нормативним вимогам, що свідчить про відповідне досягнення цілей та програмних результатів навчання в ЗВО, та показало відсутність скарг здобувачів щодо навантаження та обсягів самостійної роботи.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Експертна група переконана, що підготовка здобувачів наразі за дуальною формою освіти на ОП не здійснюється, оскільки згідно Закону України «Про освіту» ст. 9, п. 10 «Дуальна форма здобуття освіти - це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору». Ті приклади на ОП, що надавалися експертній групі, як дуальна освіта, є процесом залученням стейкхолдерів-роботодавців до навчального процесу та керівництва практикою. В той же час ЗВО активно працює задля налагодження процесу підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти. Зокрема, підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти у ЗНУ регламентується «Положенням про дуальну форму здобуття вищої та фахової передвищої освіти» <http://bit.do/fN2BC> .

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Зміст ОП відповідає вимогам сучасного розвитку ринку праці та побажанням стейкхолдерів. Структура ОП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, а саме через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством. ОП 2020 року передбачає

практичну підготовку здобувачів вищої освіти в обсязі 28 кредитів ЄКТС, що дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності, оскільки здобувачі на протязі 4-х років навчання проходять практику на базі підприємств гостинності. Освітня програма передбачає активне набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills): а саме практика, командна робота, робота в групах, інтерактив, дискусії, ділові ігри, гуртки, розвиток комунікативності, креативності, практичні заняття. Здобувачі задоволені тим, що обсяг ОП «Туризм» у кредитах ЄКТС співпадає з фактичним навантаженням здобувачів та відповідає нормативним вимогам.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкі сторони: структурно-логічна схема в ОП «Туризм» 2020 р. є некоректною, втрачені структурно-логічні зв'язки між ОК. Рекомендовано: окреслити спрямування виробничих практик, і у 8-му семестрі у НП включити виробничу практику, яка передуює кваліфікаційній роботі. Замінити курсову роботу «Фінанси підприємств туристичної галузі» на курсову роботу «Технології туристичної діяльності». На ОП збільшити ОК туристичного спрямування. Посилити унікальність ОП внесенням в основні дисципліни ОК «Спортивний туризм».

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Загалом, ОП «Туризм» 2020 р. має відповідність за критерієм 2. Незважаючи на виявлені недоліки у ОП 2020 р., обсяг ОП та окремі ОК відповідають вимогам відповідного Стандарту вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та сприяють досягненню цілей ОП. В цілому, незважаючи на зауваження, які варто виправити в терміновому порядку, 2 критерій має відповідність. Відповідність за критерієм 2 оцінена на рівні В.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому до Запорізького національного університету затверджені Вченою радою ЗНУ 22.12.2020 р. згідно протоколу №5 і оприлюднені на сайті приймальної комісії ЗНУ (<https://cutt.ly/6cBjsSm>). Правила прийому на навчання визначають права та обов'язки суб'єктів вступної кампанії і є достатньо чіткими, зрозумілими та доступними для потенційних абітурієнтів або усіх зацікавлених сторін. Для здобуття вищої освіти на освітню програму «Туризм» бакалаврського рівня згідно пункту 1 розділу II Правил прийому приймаються особи, які здобули повну загальну середню освіту або освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра, освітній ступінь молодшого бакалавра - для здобуття ступеня бакалавра. Дискримінаційних положень правила прийому не містять. Також слід зазначити про те, що сайт університету містить невеличку брошуру, яка надає коротку та змістовну інформацію про особливості вступу в ЗВО під час вступної кампанії 2021 року (<https://www.znu.edu.ua/ukr/pk>).

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Під час вступної кампанії абітурієнти мають право безоплатно здобувати вищу освіту в ЗНУ на конкурсній основі відповідно до стандартів вищої освіти, якщо даний ступінь вищої освіти громадянин України здобуває вперше за кошти державного або місцевого бюджету, однак це не стосується осіб, які вступають на ОП на основі ОКР спеціаліста окрім випадків, зазначених в п.5 розділі III Правил прийому. Абітурієнти, що вступають на основі повної загальної середньої освіти надають приймальній комісії сертифікат УЦОЯО з результатами проходження ЗНО. Перелік необхідних для вступу предметів зазначений в Додатку 4 до Правил прийому, який розміщено на сайті приймальної комісії ЗВО (<https://cutt.ly/5cBvIdJ>). Для ОП «Туризм» перелік предметів та їх вагових коефіцієнтів є наступним: українська мова і література (0,3); іноземна мова (0,3); історія України, математика, біологія, географія, фізика або хімія (0,3). Ваговий коефіцієнт атестату складає 0,1. Даний перелік відповідає особливостям бакалаврської освітньої програми «Туризм», а саме рівневі вхідних компетентностей. Для абітурієнтів, які вступають до ЗНУ на базі ОКР молодшого спеціаліста (ОС молодшого бакалавра) передбачається фахове вступне випробування (0,4), а також складання ЗНО з української мови і літератури (0,3), а також історії України (0,3). Правила прийому на навчання за ОП «Туризм» бакалаврського рівня враховують особливості самої освітньої програми.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Політика визнання результатів навчання, що були отримані в інших закладах освіти в ЗНУ регулюється внутрішніми положеннями ЗВО. Зокрема, положенням «Про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ», а також положенням «Про порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці у ЗНУ». Дані документи розміщені на сайті ЗВО в розділі нормативних документів, що регламентують освітній процес (http://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/3647.ukr.html). Перезарахування дисциплін здійснюється на підставі академічної довідки, завіреної в установленому порядку або додатку до документа про спеціальну (вищу) освіти, виданого акредитованим навчальним закладом. Функцію перезарахування дисциплін покладено на деканів факультетів або комісій (для окремих випадків) за результатами порівняння навчального плану, за яким студент планує навчатись і тих підтверджуючих документів, які він надає. Дисципліни вільного вибору, курсові роботи, практики не включаються в академічну різницю, але вносяться до індивідуального плану студента на наступний навчальний рік. Експертна група зазначає про те, що наразі прикладів визнання результатів навчання отриманих в інших ЗВО на даній ОП не було. Загалом експертна група засвідчує факт імплементації механізмів визнання результатів освіти, здобутих в інших ЗВО в Запорізькому національному університеті.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання у неформальній освіті регламентуються в Запорізькому національному університеті окремим положенням «Про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті». Дане положення розміщене на сайті університету (<https://cutt.ly/IcBdH4X>) в розділі нормативних документів, що регламентують освітній процес. Документ визначає основну термінологію, декларує право здобувачів вищої освіти на визнання таких результатів, а також роз'яснює порядок їх перезарахування. Під час зустрічі експертів зі студентами, більшість з них засвідчили власне розуміння про наявність такої можливості та механізмів її реалізації. Зокрема, під час цієї зустрічі одна зі здобувачок Колодій Вероніка розповіла експертній групі про те, що вона планувала пройти курси з барної справи і консультувалася з викладачем курсу в університеті стосовно зарахування таких сертифікатів у якості результатів навчання неформальної освіти, на що попередньо отримала схвальну відповідь. Експертна група дійшла до висновку про те, що усі учасники освітнього процесу послідовно дотримуються процедури визнання результатів неформальної освіти в ЗНУ, однак випадки використання цієї можливості здобувачами вищої освіти не є регулярними.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Запроваджені чіткі і зрозумілі правила для вступу на навчання. Правила прийому на навчання враховують особливості ОП. Забезпечено публічний доступ до документів ЗВО, що регулюють визнання результатів навчання, отриманих у інших ЗВО та у неформальній освіті. На сайті університету окрім правил прийому також розміщено інформацію про особливості вступної кампанії в 2021 році.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Рекомендується надалі інформувати студентів про можливості визнання результатів освіти, здобутих в інших ЗВО, під час академічної мобільності або в неформальній освіті.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Можливості загального доступу до освітньої програми та визнання результатів навчання у ЗНУ реалізовані чітко та прозоро, а ОП має значний рівень відповідності характеристикам за підкритеріями, що загалом відповідає Критерію 3.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Організація навчання і викладання в ЗНУ регламентовано чинними нормативно-правовими документами та «Положенням про організацію освітнього процесу у ЗНУ» (<http://bit.do/fN2Ue>) та «Положенням про організацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в ЗНУ» (<http://bit.do/fN2Ab>). При реалізації ОП освітній процес здійснюється за такими формами: навчальні аудиторні заняття (лекційні, семінарські, практичні та лабораторні), самостійна робота, практична підготовка, консультації та контрольні заходи навчання. Пріоритетними формами та методи, які використовують НПП за ОП «Туризм» є лекція-дискусія, ділові ігри, мозковий штурм, бінарні лекції, робота в команді. В ході проведення фокус-групи зі здобувачами ВО з'ясовано, що в ході навчання використовується інтерактивна дошка, мультимедійне забезпечення, широко застосовується метод кейсів. ЗВО використовує змішане і дистанційне навчання, корпоративну систему електронного забезпечення навчання Moodle, а також онлайн платформи Zoom, Skype, Google Meet та інші. З'ясовано залучення практиків туристичного бізнесу до проведення занять, що сприяє досягненню ПРН згідно ОП відповідно ОК. Як приклад, до проведення занять з дисципліни «Аналіз діяльності підприємств туризму» залучено Ніколаєву Т.В., директора туристичної агенції «ТРІ Аґенсу» (витяг з наказу ЗНУ № 663-к від 10.09.2020 р). Аналіз матриці відповідності демонструє, що форми та методи навчання і викладання підібрані достатньо добре та сприяють досягненню заявлених у ОП цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. ОК теоретичного спрямування забезпечують набуття теоретичних знань з предметної області, ОК практичного спрямування сприяють формуванню вмінь і навичок застосування загально- та спеціально-наукових методів (економічних, інформаційних), а також методів обслуговування (технологічно-виробничих, інтерактивних, сервісних). Під час проведення фокус-групи зі здобувачами ВО, отримана інформація щодо сприйняття ними методів навчання і форм оцінювання, яка свідчить, що студенти задоволені методами навчання, мотивовані до навчання та вважають, що форми опитування є прозорими і такими, що дозволяють оцінити різні форми їх активності. Наявність дистанційних курсів з навчальних дисциплін ОП в системі управління навчанням Moodle, дозволяє впроваджувати елементи дистанційного навчання в освітній процес.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у ЗНУ» (<http://bit.do/fN2Ue>). За результатами онлайн-зустрічей з'ясовано, що здобувачі ВО поінформовані про особливості навчання на ОП «Туризм». Інформація надається відкрито і зрозуміло, а викладачі сприяють її поширенню та поясненню. Експертною групою під час проведення фокус-групи з НПП було з'ясовано, що викладачі на першому занятті анонсують здобувачів ВО цілі, зміст та очікувані РН, а також надається інформація про матеріали розміщені на платформі Moodle (<https://moodle.znu.edu.ua/>). Також, на сайті ЗНУ є сторінка «Навчання», де розміщено інформацію щодо освітнього процесу (графік організації освітнього процесу, розклад занять і сесій (<http://surl.li/neox>). Цілі, зміст та програмні результати навчання ОП «Туризм» 2020 р. доступні за посиланням (http://sites.znu.edu.ua/public_discussions/2021/03/tur_2020_pro__kt.pdf). Інформація про ОП міститься й на сайті приймальної комісії ЗНУ (https://www.znu.edu.ua/opp2020/bak/fv/opp_tur_bak.pdf). Перелік силабусів за ОК ОП «Туризм» доступна за посиланням (<https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/fizvosp/syllabus>). В межах ОК подано інформацію щодо порядку та критеріїв оцінювання здобувачів. Наприклад у силабусі ОК «Менеджмент туризму» представлено інформацію про критерії оцінювання фінального проекту: (1. Завдання виконано у повному обсязі, без стилістичних, орфографічних і граматичних помилок, використана професійна лексика, словниковий запас різноманітний і релевантний, презентація відповідає змісту проекту, логічно ілюструє його – 20-15 балів; 2.Завдання виконано частково, з лексичними, орфографічними і граматичними помилками, презентація не відображає зміст проекту в повному обсязі, частково ілюструє його – 14-8 балів; 3. Завдання виконано з великою кількістю помилок, словниковий запас одноманітний, презентація або не відповідає змісту проекту, або взагалі відсутня – 0-7 балів). Здобувачі ВО під час інтерв'ювання відзначили, що вони є активними учасниками процесу навчання, а цілі, зміст та програмні результати навчання відповідають їх інтересам та потребам. Під час бесіди здобувачі позитивно оцінили навчання за ОП «Туризм».

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Поєднання навчання та досліджень відбувається шляхом залучення здобувачів ВО до наукових проєктів, проблемних груп, гурткової роботи, до участі у студентських конференціях. Експертна комісія з'ясувала, що в ЗВО щороку організовується наукова студентська конференція «Молода наука». Публікації студентів ОП «Туризм» у збірнику наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука-2020» доступні за посиланням http://sites.znu.edu.ua/stud-sci-soc/2019/tom_4.pdf. Експертній групі надано докази у вигляді плану роботи студентської проблемної групи «Диверсифікація сільського туризму» на 2020-2021 н.р. (затверджено на засіданні кафедри протокол №2 від 01.09.2020 р), де зазначено, що Тихонов Б. планує написання тез, Буг А., планує написання статті., Голоборотько Г, планує участь в науковій конференції, Лочугова А., планує участь у круглому столі. Також, експертній групі надано план роботи проблемної групи «Сучасний стан та перспективи розвитку туризму та індустрії гостинності в Україні», де визначено наукові напрями досліджень студентів, а саме: «Аналіз розвитку туризму в Україні», «Вивчення туристичних регіонів України» тощо (<blob:https://office.naq.gov.ua/2c83b29f-2c1a-4159-969c-45e4946b8e89>). Проте, під час проведення фокус-групи зі здобувачами ВО, лише один студент підтвердив підготовку тез та апробацію досліджень на студентській конференції. Під час проведення фокус-групи з роботодавцями (Брацило Л.Ф., заступник директора Запорізької обласної туристичної асоціації), з'ясовано, що результати наукових досліджень студентів втілюються під час проходження практик в діяльність туристичних підприємств Запоріжжя у вигляді турпродуктів (тури, маршрути) внутрішнього туризму в межах Запорізької області. Експертній групі також надано доказ у вигляді договору про співпрацю з Запорізькою ОДА, де у п.2.3. йдеться про Департамент туризму, як базу практики для студентів спеціальності «Туризм» (договір № 25-С від 19.03.2021 р). Експертною групою з'ясовано, що на кафедрі виконувалась науково-дослідна тема «Теоретичні та методичні засади підготовки і професійного розвитку фахівців з туризму та готельно-ресторанної справи» (ДНР 0115U000952) під керівництвом гаранта ОП «Туризм» проф. Маковецької Н.В. В ході проведення фокус-групи з науково-педагогічним персоналом отримано інформацію щодо використання результатів науково-дослідної теми, а саме: Безкоровайна Л.В., Маковецька Н.В. та Сидорук А.В. опублікували статтю «Professional training of future specialists in tourism and hotel and restaurant business in European countries» у виданні включеному до бази Web of Science «ALRJJournal». Рекомендовано, у зв'язку із закінченням терміну науково-дослідної теми, сформулювати нову, та зареєструвати її в УКРНТІ, а також до виконання залучити здобувачів ВО ОП «Туризм».

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Механізм оновлення змісту навчальних дисциплін у ЗНУ регулюється чинним «Положенням про організацію освітнього процесу» та «Положенням про розроблення та оформлення освітньої програми ЗНУ» від 26.01.2020 р. (<https://cutt.ly/yzMGfz2>), на практиці реалізується та лежить в площині відповідальності гаранта ОП «Туризм» та навчально-педагогічних працівників, які задіяні в реалізації ОП. В ході проведення фокус-групи з науково-педагогічним персоналом отримано інформацію, що ініціаторами оновлення виступають як гарант програми, так і викладач, і здобувач ВО. Викладачі переглядають програми навчальних дисциплін, силабуси, дистанційні курси, корегують тематику, методи проведення занять. З'ясовано, що оновлення змісту ОК «Менеджмент туризму» (<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=9198>) передувала участь Маковецької Н.В. у міжнародній науково-практичній конференції (VIII International Scientific and Practical Conference ACTUAL TRENDS OF MODERN SCIENTIFIC RESEARCH, Munich, Germany), оновлення змісту ОК «SPA wellness-технології», передувала участь Чуєвої І.О. у міжнародній науково-практичній конференції (The 4 th International Scientific and Practical Conference «ACHIEVEMENTS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENTIFIC RESEARCH») та стажування у турецькому курортному комплексі «Rubi Platinum Spa Resort & Suites». З'ясовано, що викладачами доопрацьовано та оновлено робочі навчальні програми щодо актуальності розвитку туризму в розрізі затвердження Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування, затвердженого і введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 № 1068. Оновлення здійснюється з урахуванням результатів опитування стейкхолдерів (у грудні 2020 р. проведено опитування здобувачів, ОП «Туризм» <https://bit.ly/38LFddM> та роботодавців <https://cutt.ly/RzMJS4C>). Рекомендовано надавати можливість роботодавцям не тільки висловлювати пропозиції, а й здійснювати експертизу якості ОК та оприлюднювати результати такої експертизи на сайті ЗВО. У ЗВО ведеться робота із щорічного оновлення ОК ОП. Зокрема, робочі навчальні програми, які доступні на сайті ЗВО, переглянуті та затверджені у вересні 2020 року. Серед публікацій викладачів, які представлені у додаткових відомостях, є ті, які можуть підсилити як фахову, так і педагогічну складову викладання.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Інтернаціональна діяльність ЗНУ реалізовується на основі затвердженого Плану інтернаціоналізації ЗНУ (<http://bit.do/fN2Ar>). Підтверджені наявність та поширеність практик участі науково-педагогічних кадрів ОП «Туризм» у міжнародній діяльності (підтверджено участь викладачів у міжнародних конференціях, що проводилися у Польщі, Швеції, Німеччині, Франції, Чехії, Болгарії). Крім того, викладачі брали участь у міжнародних програмах академічної мобільності (Дибчинська Я. С. «Інноваційні освітні технології: європейський досвід та його нормативно-правове впровадження у підготовку фахівців з економіки, туризму, готельно-ресторанної справи та державного управління» у Міжнародній школі розвитку в м. Любліна, Польща; Ласкава Ю. В. «Вища освіта Польщі через призму освітніх систем країн Європейського Союзу» у Вищій школі міжнародних відносин і суспільної комунікації в м. Холм, Польща та ін.). ЗНУ стимулює інтернаціоналізацією діяльності, доказом чого є проведення міжнародних

заходів. Прикладом такого заходу є участь викладачів і студентів кафедри туризму та готельно-ресторанної справи в онлайн-презентації проєкту та курсу «DIRUT» за підтримки Програми «Erasmus+: Jean Monnet Module» 26.02.2020 р. (https://www.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=53368&lang=ukr&news_code=u-znu-vidbulasya-onlajn-prezentatsiya-pro-ktu-ta-kursu---DIRUT---za-pidtrimki-programi---Erasmus---Jean-Monnet-Module--). У відповідь на запит надано докази проведення для здобувачів ВО ОП «Туризм» занять, в рамках роботи пілотної групи DIRUT. Так, проф. Безкоровайна Л. провела Модуль 1 «Європейські тенденції імplementування стратегій диверсифікації у сільському туризмі» (blob:<https://office.naqa.gov.ua/969319d0-e7b1-4e21-9e61-15964ecbf678>). Експертній групі надано копії діючих договорів про міжнародну співпрацю (Угода з Міжнародною Поморською академією в Слупську (Польща), Угода з Вищою школою економіки в Бидгощі (Польща), Угода з Університетом імені Яна Длugoша в м. Ченстохові (Польща), Меморандум про співпрацю з Університетом фізичної культури (Білорусь), Договір з Академією туризму в Анталії (Туреччина) та рядом приватних туристичних агенцій Болгарії та Туреччини. Здобувачі ВО мають відкритий доступ до платформ наукометричних баз Scopus та Web of Science та поінформовані про можливості міжнародних грантових та стипендіальних програм.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Навчання і викладання за освітньою програмою «Туризм» регламентовано рядом прийнятих та затверджених документами ЗВО. Відмічено високий рівень відкритості науково-педагогічного персоналу, партнерство між студентами та викладачами кафедри під час здійснення науково-дослідної роботи. Результати наукових досліджень студентів втілюються під час проходження практик в діяльність туристичних підприємств Запоріжжя у вигляді турпродуктів (тури, маршрути) внутрішнього туризму в межах Запорізької області. Оновлення змісту освітніх компонентів лежить в площині відповідальності, гаранта ОП та навчально-педагогічних працівників, які задіяні в реалізації ОП, має системний та циклічний характер. Добре налагоджена робота деканату та кафедри, що обумовлює надання оперативної інформації здобувачам вищої освіти для вирішення нагальних питань освітнього процесу; можливість обрання здобувачами вивчення іноземних мов. Позитивною практикою експертна група вважає належним чином організоване міжнародне стажування професорсько-викладацького складу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкою стороною є недостатність участі здобувачів ВО в міжнародних наукових програмах та стажуваннях. Також, рекомендуємо активізувати наповненість елементів в системі управління навчанням moodle, що забезпечить не тільки додатковий доступ до курсу, але й зручність роботи з курсом, дієвий та оперативний зворотній зв'язок між студентом та викладачем. Факти проведення експертизи освітніх компонентів роботодавцями недостатні. Рекомендовано надавати можливість роботодавцям не тільки висловлювати пропозиції, а й здійснювати експертизу якості програм освітніх компонентів та оприлюднювати результати такої експертизи на сайті ЗВО. У зв'язку із закінченням терміну науково-дослідної теми, доцільно сформулювати нову та зареєструвати її в УКРНТІ, а також до виконання залучити здобувачів ВО. Посилити поєднання публікаційної активності студентів та їх навчання.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ОП за критерієм відповідає рівню В, так рівень викладання і навчання за ОП «Туризм» відбувається з урахуванням наукових досягнень і сучасних практик у галузі туризму, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності ЗВО. Недоліки пов'язані з навчанням та викладанням на ОП «Туризм» не є суттєвими та можуть бути виправлені, перспектива виконання науково-дослідних тем кафедри може бути реалізована найближчим часом.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. **Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.**

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти відображені в «Положенні про організацію освітнього процесу у ЗНУ» (<http://bit.do/fN2Ue>), «Положенні про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ» (<http://bit.do/fN2UG>), «Кодексі академічної доброчесності ЗНУ» (<http://bit.do/fN2UM>) та оприлюднено на офіційному веб-сайті ЗВО. Згідно з п.3.6 «Положення про організацію освітнього процесу у ЗНУ», контрольні заходи включають у себе: поточний та підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться у формі семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти в письмовій формі або із застосуванням ІТ-технологій. Семестровий контроль проходить у формі підсумкового контролю засвоєння теоретичного та практичного матеріалу з окремої дисципліни за семестр та передбачає обов'язкову присутність здобувача. Згідно з п.3.6.3. «Положення про організацію освітнього процесу у ЗНУ», здобувачі ВО денної форми навчання допускаються до екзаменаційної сесії, якщо вони набрали не менше 35 балів. Згідно з п.3.6.6. «Положення про організацію освітнього процесу у ЗНУ», повторне складання екзаменів (заліків) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни в установлені терміни: перший – лектору-екзаменатору, другий – комісії, яка формується деканом факультету. Отримання на комісії оцінки «незадовільно» або «незараховано» є підставою для відрахування або оформлення повторного вивчення дисципліни. Згідно Положення у ЗНУ передбачено також деканський та ректорський контроль. Аналіз силабусів дисциплін ОП «Туризм» засвідчує висвітлення у них чітко розписаних контрольних заходів. Зокрема, силабус дисципліни «Менеджмент туризму» містить опис контрольних заходів: поточних (усне опитування і обговорення тем лекційного матеріалу, короткі тести/контрольні завдання за пройденим матеріалом, групова робота на практичному занятті, презентація власних досліджень) – 60 балів та підсумкових (теоретичний підсумковий контроль – тест (10 балів) проводиться онлайн на платформі Moodle, а також підсумкове практичне завдання відбувається у вигляді підготовки і презентації ІНДЗ (30 балів). Передбачено також систему нарахування балів за кожний змістовий модуль, тему, заняття. Під час зустрічі здобувачі ВО заповнили, що отримують інформацію про форми контрольних заходів, критерії оцінювання та правила нарахування балів від викладача на початку вивчення дисципліни, також вона міститься у силабусах.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Відповідно до стандарту вищої освіти зі спеціальності 242 «Туризм» (перший (бакалаврський) рівень) атестація здобувачів здійснюється у формі атестаційного екзамену і публічного захисту кваліфікаційної роботи. Проте в освітній програмі «Туризм» ЗНУ формою атестації здобувачів вищої освіти є лише складання кваліфікаційного екзамену, згідно начального плану. У експертній групі гарантом надано пояснення, щодо прийняття Стандарту у навчальних планах 2017, 2018 рр. передбачено лише складання комплексного кваліфікаційного екзамену. Після прийняття Стандарту вищої освіти для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» (жовтень 2018 р.) ОП на 2019 р.н. було модернізовано і визначено такі форми атестації здобувачів вищої освіти, як публічний захист кваліфікаційних робіт і складання атестаційного екзамену. Студенти, які навчаються за ОП «Туризм» 2019 р. знаходяться на другому курсі, тому виконання кваліфікаційної роботи у 2020-2021 н.р. не передбачено.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура проведення контрольних заходів здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у ЗНУ» (<http://bit.do/fN2Ue>), «Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ» (<http://bit.do/fN2UG>) та висвітлена в силабусах навчальних дисциплін. Силабуси розміщено на сайті ЗВО, який є доступним за посиланням <https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/fizvosp/syllabus..> Зазначені документи є доступними для всіх учасників освітнього процесу. За результатами опитування щодо задоволеності викладанням дисциплін ОП «Туризм» за 1 семестр 2020-2021 н.р., на запитання «Чи були ви заздалегідь проінформовані (на початку семестру) щодо форм модульного та семестрового контролю, термінів, умов та методів здійснення контрольних заходів?» - 100% респондентів відповіли «так». У ході проведення фокус-групи зі здобувачами ВО, з'ясовано їх обізнаність щодо: порядку повторного проходження контрольних заходів; порядку оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів; політики, стандартів і процедур дотримання академічної доброчесності. Згідно з відомостями про СО, ситуацій потенційного конфлікту інтересів протягом реалізації ОП «Туризм» не виникало. Проте, експертній групі на запит щодо демонстрації дії програми перевірки робіт на плагіат було надано протокол засідання кафедри туризму та ГРС № 8а від 4.03.2021 року, де було зазначено, що під час вибіркової перевірки на плагіат курсових робіт, було виявлено факт плагіату в роботі Ковальової Катерини, студентки 2 курсу ОП. Кафедра ухвалила рішення про винесення попередження здобувачу ВО та призначення повторної експертизи після виправлення. Призначений викладач доц. Чуєва О.І для консультативної допомоги. Під час фокус-групи з викладачами кафедри, з'ясовано, що повторна перевірка на плагіат на платформі Unichек є безоплатною. Рекомендовано посилити роз'яснювальну роботу серед здобувачів ВО щодо питань академічної доброчесності.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Нормативні документи ЗВО містять чітко визначену та зрозумілу політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності знаходяться в вільному доступі на офіційному веб-сайті: Кодекс академічної доброчесності, (https://www.znu.edu.ua/docs/kodeks_akadem_chnoyi_dobrochesnost_.pdf) Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти, яка додається в обов'язковому порядку до письмових курсових та кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом (https://www.znu.edu.ua/pidrozdily/viddil_monitoryngu/2020/deklar-akad-dobr.pdf), Положення про порядок запобігання та виявлення академічного плагіату в кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти Запорізького національного університету (https://www.znu.edu.ua/pidrozdily/viddil_monitoryngu/2020/_pro_zapob_gannya_ta_viyavlennya_akadem_chnogo_plag_atu.pdf). Проте, перші захисти кваліфікаційних робіт на ОП «Туризм» заплановані на 2022 рік. Здобувачі ВО ОП «Туризм», під час проведення фокус-групи», підтвердили проведення навчальних занять на тему вимог дотримання академічної доброчесності «Основи академічної доброчесності та академічного письма». Здобувачі проінформовані щодо наявності в ЗВО програмного продукту для перевірки робіт на плагіат – системи виявлення текстових збігів/запозичень Unicheck. Інформація щодо алгоритму дій у разі порушення академічної доброчесності вміститься у відкритому доступі на сайті ЗНУ <https://www.znu.edu.ua/3637.ukr.html>. Зазначене демонструє унормовану реакцію на порушення академічної доброчесності в нормативних актах та документах ЗНУ. У відомостях про самооцінювання зазначено, що ЗНУ уклав договір з компанією «Unicheck. Україна» щодо перевірки текстів кваліфікаційних випускових робіт здобувачів вищої освіти, текстів наукових статей, дисертацій. Курсові роботи проходять процедуру вибіркової перевірки робіт на наявність академічного плагіату, а також академічну відповідальність у разі його виявлення, за ініціативою здобувача та за допомогою програм, які знаходяться у відкритому доступі у мережі Інтернет та визнані науковою спільнотою. На сторінці наукової бібліотеки ЗНУ (<http://bit.do/fMTpV>) розміщено перелік онлайн-сервісів для перевірки на плагіат. З'ясовано, що з 2020 р. ЗНУ є учасником проекту «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» (<https://bit.ly/2MRb4C7>).

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів ОП «Туризм» є чіткими та зрозумілими, заздалегідь доносяться до відома студентів. Відсутні випадки конфліктів інтересів. Процедура перескладання і оскарження результатів підсумкового контролю регламентована нормативними документами ЗВО. Всі необхідні документи висвітлені на сайті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабкими сторонами є вибіркова перевірка курсових робіт на наявність академічного плагіату, а також академічна відповідальність у разі його виявлення. Рекомендовано перевіряти курсові роботи організовано, з використанням офіційної системи перевірки задля запобігання потрапляння наукових текстів до сторонніх осіб у мережі Інтернет та підвищення якості виконання робіт. Прописати процедуру та терміни перевірки кваліфікаційних робіт на наявність академічного плагіату, а також академічну відповідальність у разі його виявлення, у Методичних рекомендаціях до підготовки та захисту бакалаврських робіт ОП «Туризм», які будуть виконуватись згідно навчального плану 2019 року. Перевіряти наявність плагіату самостійно з використанням програмно-технічних засобів за допомогою програм, які знаходяться у відкритому доступі у мережі Інтернет та визнані науковою спільнотою (Advego Plagiat, Etxt Antiplagiat, Anti-Plagiarism тощо). Звернути більше уваги на пропагування та створення умов для реалізації академічної доброчесності в межах ОП «Туризм».

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Наявні позитивні практики і зазначені слабкі сторони визначають відповідність ОП рівню відповідності В, зазначені недоліки можуть бути усунуті протягом нетривалого часу Тому, ОП «Туризм» відповідає критерію 5.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Під час проведення дистанційної експертизи, Експертній групі була надана інформація відповідності академічної та/або професійної кваліфікації викладачів тим ОК, які вони забезпечують. Аналіз наданої інформації показав, що в більшості кваліфікація викладачів за критерієм «академічної кваліфікації» в частині базової освіти або наукових ступенів, вчених звань дозволяє досягти програмних цілей та результатів навчання. Аналіз кадрового складу засвідчив, що загальна кількість викладачів, які працюють на ОП та забезпечують обов'язкові ОК становить 19 осіб, з яких 15 осіб мають наукові ступені та вчені звання (79%) та 4 особи, які їх не мають (21%) (<https://office.naqa.gov.ua/v1/form-se/3572/view>). Разом з тим, слід відзначити, що в частини викладачів частково відсутні наукові публікації (фахові статті за 5 останніх років), які стосуються обов'язкових ОК ОП «Туризм». Зокрема Бортников Є.Г., Криволапов Е.А., Ніколаєва Т.В., Сидоров Я.О., Чуєва І.О. мають праці, які є малодотичними до ОК, які вони викладають або ж за періодом публікації до 2015 року, або у кількості менше п'яти. Сидоров Я.О. має праці, які переважно стосуються аграрної політики та сільського господарства, та не повністю відповідають ОК «Підприємницьке право», Безкоровайна Л.В. має праці, які переважно стосуються педагогіки, та не повністю відповідають ОК «Економіка підприємств туристичної галузі», Чуєва І.О. має праці, які переважно стосуються ГРС, та не повністю відповідають ОК «Ціноутворення в туристичній діяльності» та ОК «Технології туристської діяльності». Посилення кадрового складу потребує ОК «Організація транспортних послуг». Окрім того, викладачі, задіяні до реалізації ОП, потребують проходження підвищення кваліфікації за тематикою ОК, які вони забезпечують. Не відповідність академічної та/або професійної кваліфікації частини викладачів ОК є суттєвим недоліком в контексті Критерію 6.1. Академічна та професійна кваліфікація викладачів частково відповідає цілям та програмним результатам навчання, проте рекомендовано забезпечити відповідність академічної та/або професійної кваліфікації викладачів ОК, які вони викладають. Пропонуємо активізувати роботу науково-педагогічних працівників щодо підвищення наукової та публікаційної активності відповідно до дисциплін, які вони забезпечують зокрема у фахових виданнях та у виданнях включених до міжнародних наукометричних баз даних Web of Science Core Collection та/або Scopus. Рекомендовано започаткувати публікаційну діяльність у співавторстві з практиками туристичного бізнесу та роботодавцями.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

У ЗНУ конкурсний добір викладачів для забезпечення ОП, здійснюється згідно «Положення про порядок проведення конкурсного добору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладення з ними контрактів (трудових договорів) ЗНУ» (<http://surl.li/jftx>). Академічна та професійна кваліфікація викладачів, задіяних у реалізації ОП, переважно забезпечує досягнення визначених ОП «Туризм» цілей та ПРН. Оголошення конкурсів на заміщення вакантних посад відбувається через оприлюднення інформації в Обласній академічній газеті «Запорізький університет» (<https://bit.ly/3otQtab>). Під час проведення фокус-групи з адміністративним персоналом у представника відділу кадрів було з'ясовано, що ситуацій коли на одну посаду претендує дві особи на кафедрі туризму та ГРС не було. Усі необхідні документи розміщені на вкладці (<https://bit.ly/3otQCKL>). За наказом ректора для організації та проведення конкурсного добору при заміщенні вакантних посад НПП створюється постійно діюча комісія, яка виявляє кваліфікацію, науковий доробок та практичний досвід претендента. Очолює Конкурсну комісію перший проректор. До роботи Конкурсної комісії обов'язково залучаються декан факультету та завідувач кафедри на якій оголошено конкурс. На етапі попереднього розгляду документів претендента на відповідність кваліфікаційним вимогам комісія оцінює професійний рівень кандидата.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

За результатами зустрічі Експертної групи з роботодавцями (представниками туристичного бізнесу «TPG Agency», директором Департаменту культури та туризму ЗОДА, керівником відділу організації туристичної діяльності управління туризму ЗМР, представником Запорізької обласної туристичної асоціації, а також представниками готельного-ресторанного бізнесу), можна стверджувати, що ЗВО активно залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу за ОП «Туризм». Роботодавці відмітили співпрацю із ЗВО щодо реалізації ОП «Туризм», на постійній основі керівник ТА «TPG Agency» забезпечує ОК «Аналіз діяльності підприємств туризму». Інші роботодавці задіяні через проведення тематичних лекцій, практичних занять, зустрічей, круглих столів, майстер-класів, а також приймають активну участь у забезпеченні виробничої практики студентів (https://www.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=52559&lang=ukr&news_code=na-fakulteti-fizichnogo-vikhovannya--zdorov---ya-ta-turizmu-znu-proveli-onlajn-zustrich-zi-stejkkholderom).

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Проведення фокус-груп з адміністрацією ЗВО, академічним персоналом, адміністративним персоналом, здобувачами та роботодавцями, підтвердило факти залучення роботодавців до аудиторних занять на базі ЗНО так і під час проходження практик на підприємствах туристичного бізнесу. На постійній основі Ніколаєва Т.В. (TPG Agency), забезпечує ОК «Аналіз діяльності підприємств туризму». Інші професіонали-практики в основному залучаються у форматі читання окремих лекцій та практик на нерегулярній основі (інформація постійно розміщується на сторінці кафедри (<https://tour-grs.znu.edu.ua/>). Доказами цього є ряд укладених договорів для проходження виробничої практики на базі підприємств туристичного бізнесу та проведення зустрічей зі стейкхолдерами (https://www.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=53399&lang=ukr&news_code=u-znu-proveli-zustrich-studentiv-spetsialnosti---turizm---iz-predstavnikom-natsionalnoyi-merezhi-profesijnikh-turagentsij---TPG-Agency). Здобувачі вищої освіти ОП «Туризм» позитивно відгукувались щодо залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів сфери туристичного бізнесу, представників роботодавців під час фокус-групи.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

ЗНУ сприяє професійному розвитку викладачів переважно через співпрацю з іншими організаціями та відповідно до «Положення про підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників ЗНУ» (<https://htek.com.ua/dostup-do-publichno%09informaci%09/>). Під час зустрічі Експертної групи з науково-педагогічним складом було з'ясовано, що академічний персонал ознайомлений з можливостями підвищення кваліфікації та стажування. У ЗВО створено систему професійного розвитку (Програми стажування, Школа педагогічної майстерності (<http://surl.li/jfwu>), Центр інтенсивного вивчення іноземних мов (<http://bit.do/fN2WA>). Викладачі (Маковецька Н.В., Сидорук А.В., Люта Д.А.) у 2019 р. підвищували професійний рівень у курортному комплексі «Rubi Platinum Spa Resort & Suites» (Туреччина). Крім того, Сидорук А.В., Конох О.Є., Чуєва І.О. підвищили рівень володіння іноземною мовою, про що свідчать відповідні сертифікати. Система професійного розвитку відповідає потребам та інтересам викладачів, доказом цього є можливість підвищення кваліфікації у Школі педагогічної майстерності. Експертною групою з'ясовано, що викладач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Конох А.А. у 2019 році отримав свідоцтво за програмою «Психолого-педагогічні засади викладацької майстерності у вищій школі». Тож, наявна система професійного розвитку сприяє підвищенню якості викладання.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

У ЗВО визначено порядок та умови преміювання працівників (<https://www.znu.edu.ua/3641.ukr.html>). Зокрема, прописано такі винагороди: за захист докторської дисертації, за публікацію статей у виданнях 1 і 2 кварталів, включених до баз Scopus та Web of Science, за отримання патенту на винахід та на корисну модель, за свідоцтво про авторське право на твір тощо. Щорічно проводиться рейтингове оцінювання діяльності викладачів з преміюванням осіб з найбільшими рейтингами. Під час проведення Експертної групи фокус-групи з менеджментом ЗВО було з'ясовано, що здійснюються виплати працівникам, які перехворіли на COVID-19. Також з'ясовано, що НПП поінформовані про можливість брати участь у конкурсах для отримання стипендій КМУ, Верховної Ради, Державних премій тощо. З'ясовано, що Безкоровайна Л.В. та Сидорук А.В. були премійовані за захист дисертацій (накази № 536-к від 28.08.2017 та № 753-к від 24.09.2018), а за публікації статей у виданнях Scopus, Web of Science – Безкоровайна Л.В., Конох О.Є., Конох А.А. (накази № 272-к від 20.03.2019, № 815-к від 16.10.2020, № 908-к від 18.11.2020, № 908-к від 18.11.2020). Загалом підтверджено стимулювання ЗНУ НПП щодо розвитку викладацької майстерності.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Роботодавці беруть активну участь в оновленні ОП, навчального плану та проведенні лекційних та практичних занять, надають бази практики для здобувачів та можливість проходження практичного стажування для НПП на своїх підприємствах. Діє система рейтингового оцінювання діяльності викладачів та відповідна система мотивації. Поінформованість НПП щодо можливостей професійному розвитку є досить високою.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабкими сторонами є: академічна та професійна кваліфікація викладачів частково відповідає цілям та програмним результатам навчання, а саме в частини викладачів відсутні наукові публікації, які стосуються обов'язкових ОК, що

ними викладаються на ОП «Туризм». Рекомендовано ЗНУ підвищити рівень відповідності НПП критеріям «академічної кваліфікації» та «професійної кваліфікації» за ОП «Туризм». Зокрема, рівень публікаційної активності статей у фахових виданнях, активізувати підготовку навчально-методичних, навчальних посібників та підручників за ОК ОП «Туризм. Розробити графік підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу за ОК, що ними забезпечуються. Посилити роботу щодо участі в конференціях різного рівня з проблем та перспектив розвитку туристичного бізнесу. За допомогою конкурсного добору формувати штат викладачів, виходячи із визначених цілей ОП та проектування ПРН за ОК, які викладаються за ОП. Використовувати науковий та виробничий потенціал роботодавців до спільного виконання науково-дослідних робіт за держзамовленням та на госпдоговірній основі. Оприлюднювати на сайті ЗВО результати моніторингу якості освітнього процесу на ОП «Туризм».

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень Е

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

У відомостях про самооцінювання не в повній мірі було розкрито виконання П.30 Ліцензійних умов викладачів, проте гарантом ОП «Туризм» та НПП кафедри Експертній групі під час експертизи була надана ця інформація, на підставі якої експертами був перевірений рівень академічної та професійної кваліфікації викладача і сформовані відповідні рекомендації. Експерти вважають, що освітній процес за освітньою програмою «Туризм» не в повній мірі відповідає вимогам Критерію 6 (виявлено невідповідності частини НПП, обов'язковим ОК, що ними викладаються). Так, не в повній мірі підтверджена академічна та професійна кваліфікація частини викладачів, які задіяні в реалізації ОП «Туризм». Частина викладачів має часткову, але суттєву невідповідність за критерієм 6.1. Отже, вважаємо, що ОП «Туризм» має невідповідність Критерію 6 з недоліками, що можна усунути протягом року.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Ознайомлення ЕГ з матеріально-технічними ресурсами і навчально-методичним забезпеченням ОП «Туризм» в Запорізькому національному університеті було реалізовано завдяки перегляду відеоролика з презентацією ЗНУ, а також окремої зустрічі. Навчальні аудиторії університету, що використовуються під час реалізації ОП «Туризм» забезпечені мультимедійним обладнанням та відремонтовані. Слід зазначити, що під час реалізації ОП «Туризм» для набуття практичних навичок студентів з таких дисциплін, як організація готельного господарства та ресторанного господарства використовуються відповідні навчальні лабораторії, які оснащені відповідним устаткуванням. Також на ОП активно використовується навчальна лабораторія з туристичного обслуговування і комп'ютерний клас. На ОП використовується пакет фахового програмного забезпечення «Парус», однак, на думку експертної групи комп'ютери, що використовуються під час реалізації ОП «Туризм» потребують суттєвої модернізації як з точки зору апаратного, так і програмного забезпечення. Така модернізація дозволить підвищити загальну швидкодію системи, розширити можливості у контексті використання різноманітного програмного забезпечення та зробить використання комп'ютерних класів більш комфортним для студентів. Слід зазначити, що ЕГ вбачається потреба у розширенні списку фахового ліцензійного ПЗ у сфері готельно-ресторанного бізнесу та туризму (Fidelio, Amadeus Galileo, Sabre, Worldspan, Servio та ін.). Бібліотека ЗНУ представляє собою класичну бібліотеку з читальною та комп'ютерною залами, коворкінг-зоною і вільним доступом до Wi-Fi мережі, працює за принципом електронних абонементів з можливістю онлайн доступу до каталогів, репозитаріїв та попереднього онлайн-замовлення літератури в читальних залах. Існує можливість працювати з каталогом через додаток для телефону. З бібліотеки можливий доступ до таких платних ресурсів, як ScienceDirect та SpringerLink. В оглядовому відеоролику експертам було продемонстровано бібліотечний фонд, зокрема, фахові періодичні видання та навчальна література, що використовується на ОП. В університеті функціонує спорткомплекс з ігровою, тренажерною, фітнес-, гімнастичною залами. Рішенням представників студентського самоврядування та адміністрації ЗВО було вирішено створити на території ЗНУ студентський коворкінг-центр, який наразі перебуває на фінальній стадії реновації приміщення, де планується створення зон відеоконференцій, фото-поінту, майстер-класів, кава-брейку тощо. На території ЗВО функціонує комбінат громадського харчування, на базі якого здобувачі та працівники ЗНУ мають змогу повноцінно харчуватися. Продемонстровані гуртожитки університету перебувають у задовільному стані. За словами проректора університету Каганова Ю.О., університетом виграно грант на зовнішню модернізацію гуртожитків для підвищення енергоефективності приміщень, тому роботу над модернізацією буде розпочато після відповідних документальних процедур, які пов'язані з проведенням тендерів та укладенням договорів.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Запорізький національний університет забезпечує безоплатний доступ для викладачів та здобувачів вищої освіти до усієї необхідної інфраструктури, яка використовується в межах викладання/навчання на ОП «Туризм», а також у вільний час. Зокрема, це стосується використання спортзалів, бібліотеки, читальних залів, коворкінгових зон, використання вай-фаю, комп'ютерів, інформаційних ресурсів бібліотеки тощо.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

На території ЗНУ забезпечується безпека освітнього середовища. Експерти мали змогу переконатися у цьому завдяки огляду МТЗ університету, спілкуванню з працівниками університету, зокрема штатним психологом. Навчальні корпуси, що були продемонстровані експертній групі оснащені засобами пожежогасіння, пожежними шафами, планами евакуації з будівлі, табличками «Вихід» тощо. Забезпеченням здорового морального та соціально-психологічного середовища в ЗВО займається практичний психолог університету. На території ЗВО обладнано кабінет практичного психолога, проводяться анкетування (з питань адаптації до нового середовища, мотивації до навчання тощо). Практичний психолог пані Марті І.В. зазначила про те, що здобувачі на ОП «Туризм» загалом вмотивовані до навчання та переконані у своєму подальшому працевлаштуванні. В ЗНУ функціонує досить самобутня студрада. З членами самоврядування ЗНУ експерти спілкувалися під час окремої зустрічі. Голова студради ЗНУ пан Єгор розповів експертам про діяльність студентської ради, а саме про захист прав студентів в ЗВО, проведення різноманітних заходів та розвитку інфосередовища в ЗВО. Студрада ЗНУ веде активну діяльність в соціальних мережах (Youtube <https://cutt.ly/3cZveoH>, Telegram <https://t.me/srznu>, Instagram <https://cutt.ly/AcZvpqH>, Facebook <https://www.facebook.com/srznu>) за якими можна відслідкувати безліч івентів, що проводяться саме завдяки зусиллям цієї організації. Наприклад, нещодавно командою студради в умовах карантину було організовано розважальний захід ЗНУтімнайт, який відбувся у форматі онлайн-шоу (<https://youtu.be/cvrgFWdoCXI>), де протягом майже 5 годин студенти спілкувалися між собою та розважалися. Такі заходи на думку ЕГ є чудовою та самобутньою практикою. Поточний голова студради ЗНУ активно висвітлює свою діяльність на каналі в Telegram. Наприклад, у пості за посиланням (<https://t.me/pomidorka/156>) пан Єгор інформує читачів про проблеми у гуртожитку №2, власну участь та поточний стан їх вирішення. Студрада активно спілкується з представниками адміністрації університету та допомагає студентам у вирішенні побутових питань, що є позитивною тенденцією. Фінансування діяльності організації здійснюється згідно статті 40 Закону України «Про вищу освіту», а саме 0,5 відсотків власних надходжень ЗВО. Студрада представлена на вчених радах, засіданнях кафедр та деканатів. За пропозицією голови студентської ради факультету Яковченко А.В. були внесені зміни до ОП «Туризм», зокрема з переліку освітніх компонентів було вилучено «Гігієну і санітарію в галузі», а «Географію туризму» і «Країнознавство» було долучено до обов'язкових компонентів (протокол засідання кафедри №4-А від 13.11.18 р.). Також пані Аліна вносила пропозицію з заміни дисципліни «Соціокультурні особливості і стандарти рекреації країн Сходу» на дисципліну, що формуватиме більш загальне знання з організації туристичної рекреаційної діяльності (протокол засідання кафедри №9 від 07.04.20 р.). Про цю пропозицію розповіла і сама пані Аліна.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Запорізький національний університет є достатньо великим закладом, де за даними ЄДЕБО навчається близько 11 000 студентів. Комунікації зі здобувачами вищої освіти відбуваються на багатьох рівнях освітнього процесу. Зокрема, зі студентами активно контактують члени самоврядування (https://www.znu.edu.ua/ukr/university/pidrozdily/studrada_znu), як представники інтересів та захисники прав студентської спільноти ЗНУ. Комунікації зі студентами здебільшого відбуваються шляхом неформального спілкування, офіційних звернень до органів/підрозділів університету, а також опитувань. Під час зустрічі з ЕГ усі здобувачі засвідчили факт проведення опитувань серед студентів з різних питань. Також вони завжди мають можливість висловити свою думку про освітній процес, конкретні дисципліни або навіть викладачів шляхом заповнення анонімних форм в системі Moodle. Існує альтернатива у форматі студентської ініціативи «Освіта? ЗНУ» (<https://taplink.cc/osvitaznu>, <https://www.instagram.com/osvitaznu/>). Дана ініціатива є чимось на кшталт моніторингової платформи, головною метою якої є покращення якості освіти в ЗНУ шляхом збору та публікації результатів анонімних опитувань студентів щодо викладачів, сесій та освітнього процесу. Освітню підтримку здобувачів реалізують викладачі кафедри. Організаційні питання вирішуються шляхом взаємодії студента з органами адміністрації ЗВО та студентської ради. Інформування студентів є комплексною задачею, що виконується спільними зусиллями багатьох підрозділів університету, викладачів та студактиву. Консультативну та соціальну підтримку в університеті реалізують за участі штатного психолога, а також таких підрозділів, як відділ доуніверситетської підготовки, профорієнтації та працевлаштування або відділ міжнародних зв'язків. Іноді студенти, що потребують соціальної допомоги звертаються до представників студради, а представники студради в свою чергу спрямовують студентів до відповідного підрозділу, наприклад, профкому. Серед здобувачів вищої освіти скарг на якість надання різноманітної підтримки експертною групою виявлено не було.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Згідно інформації, яку експертна група отримала під час зустрічей на ОП «Туризм» відсутні студенти з особливими освітніми потребами, однак Запорізький національний університет створює на своїй території достатні умови для реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами. Огляд матеріально-технічного забезпечення даного аспекту відбувався під час презентації МТЗ закладу. Експертна група переконалася в наявності таких умов, зокрема, уточнила деякі аспекти та деталі інклюзивного простору в ЗНУ. Наразі на входах в навчальні корпуси ЗВО встановлені спеціальні пандуси, а деякі будівлі облаштовані кнопками для виклику персоналу. Експертна група також ознайомила з документальним підтвердженням фахівця з питань технічного обстеження будівель та споруд, який має відповідний кваліфікаційний сертифікат, про доступність для осіб з інвалідністю, можна ознайомитися за посиланням (<https://bit.ly/3kAmoAE>). Так як з моменту видачі даної довідки пройшов досить тривалий час, експертна група зазначає про певне покращення умов для осіб з особливими освітніми потребами. Зокрема, під час огляду матеріально-технічного забезпечення представниками університету був продемонстрований адаптований інклюзивний туалет. Таким чином експертна група констатує факт наявності в ЗВО інклюзивного простору, що дозволяє забезпечувати умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами за даною ОП в індивідуальному порядку. В ЗНУ розроблено та затверджено порядок супроводу (надання допомоги) особам з інвалідністю та інших маломобільних груп населення в ЗНУ (<https://cutt.ly/dcCyDyo>). Даний документ визначає відповідальних осіб, які у разі потреби зможуть допомогти. Слід зазначити, що позитивним елементом у впровадженні інклюзивного простору також є наявність інклюзивної доступної версії сайту ЗНУ для людей з проблемами зору. Даний режим сайту вмикається через спеціальну іконку в меню сайту. Наразі в університеті створено умови для навчання осіб з особливими освітніми потребами. Однак, водночас слід зазначити про те, що в ЗВО наявні можливості для подальшого розвитку інклюзивного безбар'єрного простору.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Експертна група дослідила механізми та політики вирішення конфліктних ситуацій в університеті через комунікацію з учасниками зустрічей. Зокрема, здобувачі на ОП «Туризм» знають про існування скриньки довіри в університеті, а також розповіли ЕГ про проведення роз'яснювальних заходів, які стосувалися безпосередньо механізмів вирішення конфліктів та дотримання доброчесності в ЗВО. Також студенти у разі виникнення конфліктної ситуації мають змогу звернутися до адміністрації закладу згідно з положеннями «Про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій в ЗНУ». Дане положення визначає основні поняття та визначення конфліктних ситуацій, а також передбачають створення комісії з розгляду конфліктних ситуацій у разі виникнення таких ситуацій. Одним з прикладів створення такої комісії (<https://cutt.ly/ScCgoTo>) є випадок, який детально описав у своєму особистому блозі голова студради ЗНУ (<https://t.me/pomidorka/142>; <https://t.me/pomidorka/148>). В даному випадку остаточне рішення було прийняте не на користь студента, однак зауважуємо, що усі учасники процедури зробили певні висновки, а конфлікт було вирішено. Цей випадок може свідчити про наявність конкретної процедури вирішення конфліктів, якої дотримуються учасники освітнього процесу в ЗВО.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Використання навчальних лабораторій під час реалізації ОП. Потенціал бібліотеки університету реалізується таким чином, що її використання є комфортним/доступним як очно, так і в дистанційних умовах. Великий та різноманітний спорткомплекс ЗНУ. Будівництво та відкриття великої коворкінг-зони університету може суттєво розширити можливості здобувачів в контексті сумісної праці та дозвілля. Самобутня та оригінальна публічна діяльність студентської ради ЗНУ формує спільноту активних та зацікавлених здобувачів, а також позитивно впливає на імідж ЗВО. Студактив бере участь в засіданнях кафедр та вчених рад і вносить пропозиції від імені студентської спільноти. Студентська спільнота університету сформована на засадах демократії, взаємоповаги та можливості діалогу. Університет продовжує розвивати інклюзивний простір на власній території.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Матеріально-технічне забезпечення комп'ютерних класів на ОП «Туризм» є морально застарілим та потребує модернізації. Рекомендації: Навчальні лабораторії університету мають можливості для модернізації та удосконалення (зокрема, лабораторія готельного господарства). Комп'ютерне забезпечення, що використовуються під час реалізації ОП «Туризм» потребують суттєвої модернізації як в апаратному, так і програмному контексті. Рекомендується розглянути можливості розширення списку фахового програмного забезпечення, що використовується під час занять. Існують перспективи розвитку інклюзивного простору в ЗВО шляхом створення

навігаційних маркерів та позначок для незрячих людей, а також завдяки закупівлі роботизованих підйомників для будівель, які неможливо обладнати пандусом.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Матеріально-технічні ресурси, методичне забезпечення і освітнє середовище під час реалізації ОП «Туризм» в ЗНУ загалом відповідають Критерію 7 як такі, що мають ознаки взірцевості, інноваційності (зокрема, діяльність студентської ради та її вплив на освітнє середовище, а також побудова коворкінг-центру), однак не позбавлені певних слабких сторін.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Експертна група дослідила, що ЗНУ послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП «Туризм», а саме, в «Положенні про розроблення та оформлення освітньої програми ЗНУ <http://surl.li/neiü>, зокрема в розділі 2. Рекомендації щодо розроблення змісту освітньої програми визначаються зміст, структуру, обсяги та опис ОП. Перегляд освітніх програм здійснюється щорічно. У разі потреби проектна група може вносити необхідні зміни чи доповнення. ОП може оновлюватися частково в частині всіх компонентів, крім місії (цілей) і програмних навчальних результатів. Підставою для оновлення ОП можуть виступати: ініціатива і пропозиції гаранта освітньої програми та / або академічної ради ОП і / або викладачів програми; результати оцінювання якості ОП; об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і / або інших ресурсних умов реалізації ОП. Оновлення відображаються у відповідних структурних елементах ОП (НП, матрицях, силабусах навчальних дисциплін, програмах практик тощо). Якщо зібрана інформація показує розбіжність між передбаченим навантаженням і часом, який фактично необхідний більшості здобувачів вищої освіти для досягнення визначених результатів навчання, необхідно переглянути навчальне навантаження, кредити, результати навчання або заходи та методи навчання й викладання. Модернізація освітньої програми має на меті більш значну зміну в її змісті та умовах реалізації, ніж при плановому оновленні, і може торкатися також мети (місії), програмних навчальних результатів ОП. Зміна виду ОП також відноситься до модернізації. Особливим випадком модернізації ОП є включення в неї нових неформальних спеціалізацій. Модернізація ОП може проводитися: з ініціативи керівництва університету / факультету, в разі незадовільних висновків про її якість в результаті самообстеження або аналізу динаміки набору здобувачів вищої освіти; з ініціативи гаранта освітньої програми та/або вченої ради при відсутності набору вступників на ОП; при наявності висновків про недостатньо високу якість ОП за результатами різних процедур оцінки якості ОП; з ініціативи проектної групи з метою врахування змін, що відбулися в науковому професійному полі, в яких реалізується ОП, а також змін ринку освітніх послуг або ринку праці. Експертна група підтверджує, що ОП проаналізована, модернізована і затверджена в 2020 р. https://www.znu.edu.ua/opp2020/bak/fv/opp_tur_bak.pdf згідно розділу 3. Оформлення ОП «Положення про розроблення та оформлення освітньої програми ЗНУ» У 2020 р. над оновленням ОП працювала робоча група у складі НПП, здобувачів і роботодавців, зокрема розширено спеціальні компетентності, добавлено К 31, К 32 та до ПРН добавлено ПР23, ПР24, зважаючи на підготовку бакалаврів з туризму. Під час он-лайн зустрічей експертна група пересвідчилася у залученні здобувачів і роботодавців до робочої групи у 2020 р.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Здобувачі вищої освіти ЗНУ залучаються до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як партнери, проведення самоаналізу, аналізу актуальності ОП, залучаються у складі робочої групи до процедур розвитку ОП відповідно до «Положення про розроблення та оформлення освітньої програми ЗНУ» <http://surl.li/neiü>, «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у ЗНУ» <http://surl.li/nekz>. До складу робочої групи, що працювала над ОП 2020 р., було залучено здобувачку Яковченко Аліну. Під час он-лайн зустрічі вона підтвердила свою участь у роботі робочої групи 2020 р. Також експертною групою перевірено витяги з протоколів засідань кафедри (№8 від 06.03.2018 р., №4-А від 13.11.2018 р., №9 від 07.04.2020 р.) і встановлено, що здобувачі і випускники залучалися до перегляду ОП. Здобувачі вищої освіти у ЗНУ залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості через органи студентського самоврядування. Представники студентської ради є членами вченої ради факультету і беруть участь в

обговоренні всіх питань, що виносяться на розгляд цього органу. Для врахування думки щодо якості та об'єктивності системи оцінювання проводяться щорічні опитування здобувачів і випускників, а також моніторинг оцінювання ступеня задоволення здобувачів вищої освіти. Результати оцінювання здобувачів вищої освіти обговорюються на засіданнях вченої ради ЗНУ, ради факультету оприлюднюються на офіційному веб-сайті університету. Залучення здобувачів вищої освіти за ОП до участі в процесі перегляду ОП в 2020 р. було забезпечено шляхом розміщення Проекту ОП на сайті ЗНУ <https://cutt.ly/kzJxMo0> з подальшим обговоренням на засіданнях кафедри (протокол №9 від 07.04.2020 р.), що також було підтверджено на он-лайн зустрічі із представниками студентського самоврядування ЗНУ (Туков Єгор, Яковченко Аліна, Субботіна Олена). В той же час експертна група відмічає, що процес обговорення проекту ОП, що винесений на громадське обговорення, потрібно вдосконалити шляхом відкриття вкладки «обговорення».

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

В процесі он-лайн зустрічі з роботодавцями було встановлено, що роботодавці беруть участь в обговоренні ОП, а саме на засіданнях кафедри, зокрема директор туристичної агенції «TPG Agency» Ніколаєва Т.В. запропонувала вилучити з переліку ОК «Основи екології», «Психологію», «Економічну теорію» і додати ОК, який буде формувати комунікаційну компетентність у фахівців з туризму (протокол 4-А від 13.11.2018 р.), також була пропозиція замінити дисципліну «Спеціалізований туризм» на дисципліну «Організація екскурсійних послуг», а також внесла пропозицію перенести дисципліну «Спортивний туризм» до вибіркових дисциплін (протокол №9 від 07.04.2020 р.); директор туристичної агенції «Лагуна Тур» П'ятибрат О.Л. запропонувала вилучити курсову роботу з вибіркових дисциплін і додати курсову роботу з дисципліни «Фінанси підприємств туристичної галузі» та замінити дисципліну «Діяльність туристичної самодіяльної організації» на дисципліну «Аналіз діяльності підприємств туризму» (протокол №9 від 07.04.2020 р.). Також роботодавці беруть участь в екзаменаційних комісіях, зокрема, у 2019-2020 н.р. головою ЕК було призначено менеджера-управителя готелю «Khortitsa Palace» Джафара Шамія, у 2020-2021 н.р. – начальника управління туризмом департаменту культури і туризму Запорізької міської ради Симонову К.О. (це передбачено внутрішньою системою забезпечення якості освіти, допускається їх участь в атестації випускників). З 2020 року роботодавці Симонова К. – начальник управління туризму департаменту культури і туризму Запорізької міської ради; П'ятибрат О. – директор туристичної агенції «Лагуна-ТУР», Ніколаєва Т. – директор національної мережі професійних турагенцій «TPG AGENCY», Фраш В. – директор туристичної агенції «АліВія-Тур» є членами робочої групи по оновленню і перегляду ОПП. У грудні 2020 р. було проведено соціологічне опитування серед роботодавців щодо оцінки якості освіти <https://cutt.ly/RzMJS4C>. Усі опитані роботодавці вказали, що залучалися до розробки проекту ОП, перегляду змісту і відмітили, що їх пропозиції були враховані. Під час он-лайн зустрічі з експертною групою роботодавці зазначали, що обізнані з цілями ОП та програмними результатами навчання (Мороко В.В., директор Департаменту культури, туризму, національностей і релігій Запорізької обласної державної адміністрації; Остапенко Л.В., керівник відділу організації туристичної діяльності управління туризму департаменту культури і туризму Запорізької міської ради; Ніколаєва Т.В. – директор агенції «TPG; Брацило Л.Ф. – заступник директора Запорізької обласної туристичної асоціації; Шамія Джаффар - управитель готелю Khortitsa Palace, м. Запоріжжя). Також зазначили, що беруть участь в настановчих конференціях на початку практики та під час захисту звітів з практики. Що стосується опитування роботодавців на ОП, то у Відомостях самооцінювання (критерій 8, п. 5) інформація подана некоректно, зокрема посилання на опитування серед роботодавців щодо оцінки якості освіти стосується іншої ОП.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Експертною групою було виявлено, що інформацію щодо кар'єрного шляху випускників ОП узагальнюють деканат, заступник декана з профорієнтаційної роботи, викладачі кафедри, куратори груп. Питаннями відстеження траєкторії працевлаштування випускників опікується Служба працевлаштування, яка входить до складу відділу доуніверситетської підготовки, профорієнтації та працевлаштування ЗНУ <http://surl.li/nejm>. Створено Асоціацію випускників ЗНУ та Проект «Історії успіхів випускників ЗНУ», що знаходиться на сайті університету та факультету фізичного виховання, здоров'я та туризму. Співпраця з випускниками відбувається із залученням соціальних мереж та передбачає проведення опитувань (посилання на анкету випускника https://signup.znu.edu.ua/index.php?r=student%2Fregistration&id_group=64). Під час он-лайн зустрічі з випускниками експертна група пересвідчилася у залученні їх до процесів перегляду ОП (Головань Максим, Булана Наталя). На сторінці кафедри створено сторінку «Історії випускників», де представлені колишні здобувачі, їх історія успіху <http://surl.li/nejn>. Також отримана інформація від гаранта ОП Маковецької Н.В., що випускники кафедри продовжують співпрацю з нею в якості стейкхолдерів, зокрема, адміністратор ресторану «Веранда» Булана Наталя, менеджер відділу бронювання та резервування готелю «Театральний» Іваненко Аліна, менеджер готелю «Khortitsa Palace» Дядечко Анастасія.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

«Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у ЗНУ» <http://surl.li/nekz> регламентується процес реагування на виявлені недоліки в освітній діяльності з реалізації ОП та періодичний перегляд ОП, де визначено в п. 3.6, що відповідальні за впровадження та виконання ОП - випускові кафедри, науково-методичні комісії та вчені ради факультетів, навчальний відділ, перший проректор, Вчена рада університету. Механізм розробки та затвердження ОП регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу в ЗНУ». Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП регулюються «Положенням про розроблення та оформлення освітньої програми ЗНУ» <http://surl.li/neiu>. Підставою для перегляду ОП є потреба узгодження з документами МОН України та документами ЗВО. Виявлені у ході здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості недоліки ОП на різних етапах її впровадження підлягають аналізу розробниками ОП з подальшим обговоренням та внесенням коректив. У 2020 р. науково-педагогічні працівники, що забезпечують ОП, вносили зміни у формулювання інтегральної та окремих загальних і фахових компетентностей, уточнювали мету, фокус, підходи й методи викладання тощо, зважаючи на побажання стейкхолдерів та відповідно до потреб ринку праці й освітніх послуг. Конкретними процедурами для виявлення недоліків ОП на рівні ЗНУ є проведення опитувань здобувачів <https://bit.ly/38LFddM> і НПП, зустрічі з роботодавцями. У червні 2020 р. проєкт ОП було винесено на громадське обговорення <https://cutt.ly/kzJxMo0>. Експертна група радить взяти до уваги розгляд питання щодо розробки «Положення про опитування науково-педагогічних працівників, співробітників, здобувачів вищої освіти, випускників та роботодавців щодо якості освіти в ЗНУ», оскільки опитування різних груп стейкхолдерів є одним з ключових методів збору інформації про якість ОП, позитивні практики, недоліки та ін. Практика провідних вітчизняних ЗВО показує, що дані документи допомагають як в локальному, так і в загальному моніторингу ОП ЗВО, а також залучати студентське самоврядування, здобувачів до формування питань соціологічного опитування участі здобувачів у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

ОП «Туризм» акредитується вперше. У 2010 р. було пройдено первинну акредитацію спеціальності, на підставі чого, відповідно до рішення ДАК від 24.06.2010 р. протокол №84 (наказ МОН України від 14.07.2010 р. №1850-Л), видано Сертифікат про акредитацію за №0843355, термін дії якого до 01.07.2020 р. У 2017 р. було розроблено ОП «Туризм», про що було обговорено на засіданні кафедри (№6 від 10.01.2017 р.) та затверджено рішенням вченої ради Запорізького національного університету (протокол №11 від 30.05.2017р.). Означена програма стала основою для подальшого вдосконалення ОП, упроваджених в освітній процес упродовж 2017–2020 рр., зважаючи на пропозиції стейкхолдерів. Зокрема, було переглянуто та вдосконалено внутрішнє наповнення освітніх компонентів, уточнено інтегральну компетентність і перелік компонентів тощо. Найгрунтовніші зміни відбулися в ОП для 2019 року набору: програму було приведено у відповідність до стандарту, затвердженого наказом МОН від 04.10.2018 р. № 1068 та ухвалено рішенням вченої ради Запорізького національного університету (протокол №8 від 26.04.2019 р.). У 2020 р. відповідно до «Положення про розроблення та оформлення освітньої програми ЗНУ» від 26.01.2020 р. <https://cutt.ly/yzMGfz2> внесено зміни до структури ОП (рішення Вченої ради ЗНУ, протокол №1 від 26.08.2020 р.). За зауваженнями та рекомендаціями експертних груп інших ОП, нормативна база ЗНУ поповнилася «Положенням про неформальну освіту» <https://cutt.ly/C1bLIG3>; «Положенням про дуальну форму здобуття вищої та фахової передвищої освіти в ЗНУ» <https://cutt.ly/N1bLMZ3>; «Положенням по порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ» <https://cutt.ly/flbZqmw>, оновлено «Положення про організацію освітнього процесу в ЗНУ»; «Порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін у ЗНУ». За рекомендаціями експертів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти модернізована процедура вибору навчальних дисциплін, яка була поповнена загальноуніверситетським переліком дисциплін вільного вибору; вжито заходів щодо забезпечення достатнього рівня академічної доброчесності, зокрема створено Інституційний репозитарій академічних текстів, підписано договір з системою «Unicheck» про перевірку кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, активізовано роботу студентських наукових гуртків, активізовано НПП до підготовки публікацій у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз даних Web of Science Core Collection та/або Scopus. Експертна група рекомендує активізувати науково-педагогічних працівників та практиків, що забезпечують освітній процес на ОП, щодо видавничої діяльності у контексті дисциплін, які вони забезпечують, та практику залучення здобувачів до виконання спільних науково-дослідних робіт кафедри.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Експертною групою підтверджено, що в академічній спільноті ЗНУ сформована культура якості вищої освіти, що сприяє постійному розвитку ОП та освітньої діяльності. Розподіл відповідальності між структурними підрозділами ЗНУ щодо процесів внутрішнього забезпечення якості освіти регламентовано «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у ЗНУ» <http://surl.li/nekz>. Процедура забезпечення звітності, контролю та моніторингу показників із забезпечення якості вищої освіти здійснюється в ієрархічній послідовності, що було підтверджено та деталізовано в процесі он-лайн зустрічей з керівництвом ЗВО, адміністративним персоналом, стейкхолдерами ЗНУ: координація та відповідальність за забезпечення якості вищої освіти - проректор з науково-педагогічної роботи Каганов Ю. О.; відділ моніторингу якості освіти та ліцензування (Томченко М. А.) – методичне, нормативне забезпечення, контроль, соціологічні опитування; критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти – проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи Гура О. І, навчальний відділ (Горлач В. В.); критерії, правила і процедури оцінювання педагогічних та науковопедагогічних працівників,

керівних працівників ЗВО – перший проректор Бондар О.Г., у частині рейтингування – проректор Каганов Ю. О.; забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом – Лабораторія інформаційного забезпечення освітнього процесу (Кириченко Н. В.), Центр інформаційних систем та комп'ютерних технологій (Ракша В. І.); створення інклюзивного освітнього середовища – адміністративно-господарська частина (Кушнір С. М.); вдосконалення, перегляд ОП – кафедри, гаранті. Обговорення політик та ухвалення рішень щодо забезпечення якості: НМР факультетів – НМР університету – Вчена рада ЗНУ. Студради – надання пропозицій щодо перегляду ОП та якості викладання дисциплін. Забезпечення якості освітньої діяльності також регламентується «Положенням про розроблення та оформлення освітньої програми ЗНУ» <http://surl.li/neiu>, «Кодексом академічної доброчесності ЗНУ» <http://bit.do/fN2Zq>, «Положенням про порядок запобігання та виявлення академічного плагіату в кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти ЗНУ» <https://cutt.ly/mcGbGkN>

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

На увагу заслуговують зміни, що відбулися в ОП для 2019 року набору: програму було приведено у відповідність до Стандарту, затвердженого наказом МОН від 04.10.2018 р. № 1068 та ухвалено рішенням вченої ради ЗНУ (протокол №8 від 26.04.2019 р.), що покращило якість ОП а також створення ряду Положень, що дало можливість взаємоузгодити дії підрозділів у межах всіх процесів: від проектування до реалізації ОП. Відбувається обговорення ОП на усіх рівнях стейкхолдерів: НПП, здобувачі та випускники ОП, роботодавці.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Рекомендовано взяти до уваги пораду щодо розгляду питання розробки «Положення про опитування науково-педагогічних працівників, співробітників, здобувачів вищої освіти, випускників та роботодавців щодо якості освіти в ЗНУ», оскільки опитування різних груп стейкхолдерів є одним з ключових методів збору інформації про якість ОП, позитивні практики, недоліки та ін. Залучати студентське самоврядування, здобувачі до формування питань соціологічного опитування участі здобувачів у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП, активізувати науково-педагогічних працівників та практиків, що забезпечують освітній процес на ОП, щодо видавничої діяльності у контексті дисциплін, які вони забезпечують, та практику залучення здобувачів до виконання спільних науково-дослідних робіт кафедри, інформацію у звітах самооцінювання ОП подавати коректно.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ОП загалом відповідає критерію 8. На увагу заслуговують зміни, що відбулися в ОП для 2019 року набору: програму було приведено у відповідність до Стандарту, затвердженого наказом МОН від 04.10.2018 р. № 1068 та ухвалено рішенням вченої ради ЗНУ (протокол №8 від 26.04.2019 р.), що покращили якість ОП та процедурні аспекти внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Враховуючи відповідність за підкритеріями та некритичність зауважень, відповідність за критерієм 8 оцінена на рівні В.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Основні документи, які регулюють права та обов'язки учасників освітнього процесу розміщені на сайті університету в розділі «Нормативно-правові документи» (<https://www.znu.edu.ua/3641.ukr.html>). Здебільшого діяльність та освітній процес в університеті регламентований Статутом ЗНУ, Стратегією розвитку ЗНУ на 2018-2022 рр., Стратегією інтернаціоналізації ЗНУ, Колективним договором на 2017-2022 рр. та змінами до нього, правилами внутрішнього розпорядку ЗНУ та ін. Експертна група засвідчує, що загалом під час реалізації ОП «Туризм» в Запорізькому національному університеті дотримуються згідно чинного законодавства та внутрішньої нормативно-правової бази, однак сайт університету потребує постійного оновлення, роботи над навігацією. На думку експертної групи було б доречним висвітлити університетські політики з питань запобігання корупції та вирішення конфліктів на головній сторінці сайту ЗВО у вигляді прямих посилань на відповідні документи/університетські заходи.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін.

Громадське обговорення проекту ОПП «Туризм» відбувалося до 30 червня 2020 року (<https://cutt.ly/8cCTpG9>). Будь-хто з зацікавлених сторін мав можливість долучитися до такого обговорення шляхом надання власних пропозицій на окрему електронну пошту або безпосередньо у форматі спілкування з представниками освітньої програми. Після спілкування зі стейкхолдерами експертна група зробила висновок про те, що обговорення ОП відбулося, думку зовнішніх стейкхолдерів було враховано і внесено відповідні зміни до ОП, однак результати цього обговорення не було висвітлено публічно, зокрема, на сайті університету. Така практика висвітлення результатів громадського обговорення ОП на думку експертної групи є позитивною та в цілому сприяє розвитку публічності ЗВО. Також експертна група зауважує про факт публікації новини про громадське обговорення на сайті університету навчально-методичним відділом (згідно п. 2.3 внутрішнього положення «Про розроблення та оформлення ОП ЗНУ» <https://cutt.ly/vvn8VDb>) з незначним запізненням (02.06.2020 р.). Зауваження експертної групи стосується саме нормативних вимог до Критерію 9 і не відноситься до внутрішніх положень ЗВО. Експертна група рекомендує в подальшому уникати порушень термінів оприлюднення проектів документів для громадського обговорення та визначити такі терміни у внутрішніх нормативно-правових документах ЗВО.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На сайті ЗНУ у розділі «Вступнику» на окремій сторінці розміщено інформацію про бакалаврську ОП «Туризм» (<https://www.znu.edu.ua/ukr/pk/4362/bakalavr/12406>), а також посилання на повний текст ОП, силабуси та загальну інформацію про факультет. У документі повного тексту ОП (https://www.znu.edu.ua/opp2020/bak/fv/opp_tur_bak.pdf) відображено загальну інформацію про програму, мету, характеристику ОП, придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання, викладання та оцінювання, програмні компетентності, перелік компонент, програмні результати навчання, ресурсне забезпечення програми, академічну мобільність, форму атестації, структурно-логічну схему освітньої програми і т. ін. Даний обсяг та зміст інформації щодо ОП, оприлюдненої на сайті, достатні для ознайомлення усіх стейкхолдерів: роботодавців для внеску змін (якщо вони необхідні) та абітурієнтів, що бажають бути більш обізнаними стосовно свого вибору. Також чудовою практикою у даному випадку є можливість перегляду усіх силабусів (<https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/fizvosp/syllabus>), що дозволяє сформувати більш повноцінне уявлення про зміст дисциплін освітньої програми.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Загальна прозорість та публічність основних документів і процедур, що забезпечують та регулюють освітній процес у ЗНУ, а також на ОП «Туризм». Наявність важливої інформації про вступну кампанію, ОП, силабуси в окремих розділах сайту для абітурієнтів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Рекомендація: Відображення результатів громадського обговорення на сайті ЗВО сприяє публічності закладу, тому експертною групою рекомендується оприлюднювати на сайті університету уніфіковану таблицю пропозицій та зауважень стейкхолдерів ОП після громадського обговорення проекту ОП з метою інформування зацікавлених сторін щодо потенційних змін в освітньому процесі, а також підвищення публічної довіри до ЗВО. Зауважуємо, що результати обговорення ОП стосуються обґрунтування як схвалених, так і відхилених групою забезпечення пропозицій. Структура та наповнення сайту потребує постійного вдосконалення/доопрацювання. Експертна група рекомендує в подальшому уникати порушень термінів оприлюднення проектів документів для громадського обговорення та визначити такі терміни у внутрішніх нормативно-правових документах ЗВО. Рекомендується висвітлити університетські політики з питань запобігання корупції та вирішення конфліктів на головній сторінці сайту ЗВО у вигляді прямих посилань на відповідні документи/університетські заходи.

Рівень відповідності Критерію 9.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Освітня програма має значний рівень узгодженості за якісними характеристиками Критерію 9, зокрема, в ЗВО забезпечується проведення громадських обговорень нормативно-правової бази. Втім, відсутність висвітлення результатів громадського обговорення ОП у вигляді таблиці пропозицій (як приклад) не сприяє публічності ЗВО і підриває певні гарантії для стейкхолдерів стосовно подання своїх пропозицій та зауважень до таких проектів.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	E
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **умовна (відкладена) акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Антоненко Ірина Ярославівна

Члени експертної групи

Матвійчук Людмила Юріївна

Пелехович Володимир Вікторович